

Zelfstandig werken

Taal

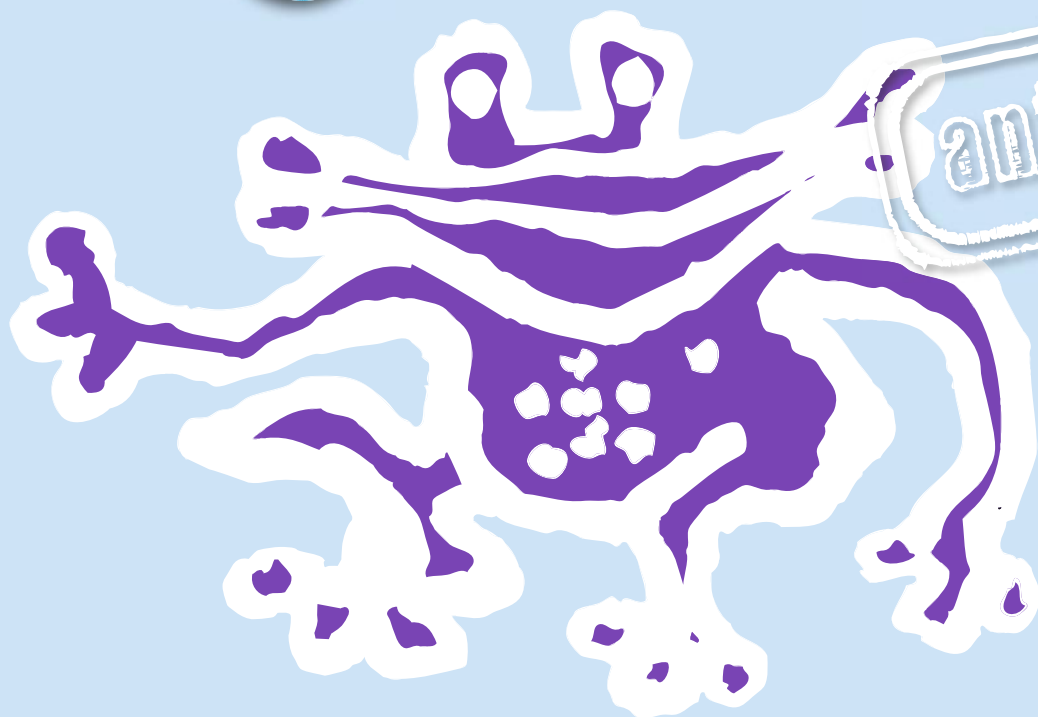
Groep 6

Antwoorden

Taalmeesters 4

Stenvert

ThiemeMeulenhoff

Taalmeesters 4

Toelichting en Antwoorden

Auteur

Evelien Klok

Hans Vermeer

Illustraties

Wim Euverman

Stenvertblok

Taalmeesters 4

Antwoorden

COLOFON

Auteurs

Evelien Klok, Hans Vermeer

Illustraties

Wim Euverman

Omslag

Metamorfose ontwerpers BNO, Deventer

Vormgeving:

Aigu Ontwerpstudio bno, Dronten

Basisvormgeving:

LS Ontwerpers bno, Groningen

ThiemeMeulenhoff ontwikkelt leermiddelen voor Primair Onderwijs, Algemeen Voortgezet Onderwijs, Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie en Hoger Beroepsonderwijs

Meer informatie over ThiemeMeulenhoff en een overzicht van onze leermiddelen:
www.thiememeulenhoff.nl of via onze klantenservice (088) 800 20 17

ISBN 978 90 26 20287 2

Eerste druk, vierde oplage, 2012

© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort, 2003

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 Auteurswet j° het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl., dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.cedar.nl/pro). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Deze uitgave is voorzien van het FSC®-keurmerk. Dit betekent dat de bosbouw voor het gebruikte papier op een verantwoorde manier heeft plaatsgevonden.

Toelichting

Stenvertbloks Taalmeesters

De Stenvertbloks *Taalmeesters* zijn bedoeld voor kinderen, die wat extra's willen en kunnen met Taal. De *Taalmeesters* vergroten de adaptiviteit in de groep, want ze zorgen ervoor dat ook de beter presterende leerlingen plezierige en uitdagende talige en taalkundige opdrachten krijgen aangeboden.

Toch zijn deze bloks niet vervaardigd voor hoogbegaafde kinderen. Ze zijn vooral bedoeld voor al die kinderen die gemotiveerd zijn om aantrekkelijke, sfeervolle en vaak verrassende talige opgaven te maken. De bloks bieden deze groep kinderen de mogelijkheid om met plezier taalkundige activiteiten te ontplooiën. Daarbij werken de kinderen leerkrachtonafhankelijk.

De *Taalmeesters* bestaan uit zes deeltjes met begeleidende antwoordenboekjes, voor elk leerjaar één. De bloks zijn niet strikt leerjaargebonden. Deel 1 is op veel scholen goed inzetbaar in groepen 3 en 4, deel 2 in de groepen 4 en 5, enz. Ook dat laat zien dat de *Taalmeesters* flexibel zijn in te zetten.

Contexten

Elk leerlingenvolkje telt ruim 60 pagina's met omstreeks 30 taken. Iedere taak vormt een afgerond geheel. Alle taken zijn opgebouwd vanuit een voor de kinderen boeiende context: hun eigen leef- of fantasiewereld. Deze wereldjes zijn door de auteurs vanuit de realiteit, dan wel vanuit een voorstelbare werkelijkheid geschreven. Bijvoorbeeld: Geheimtaal, Groepstaal, Lijftaal, Voeltaal, Fouttaal, Kooktaal, Speeltaal en Puzzeltaal.

De antwoordenboekjes

In de antwoordenboekjes staan niet alleen de antwoorden, maar soms ook een mogelijke oplossingsstrategie. De antwoordenboekjes hebben echter primair tot doel de leerlingen de mogelijkheid te geven hun werk zelf na te kijken en zo het werken onder eigen verantwoordelijkheid te bevorderen. Dat is immers een belangrijke doelstelling van Zelfstandig Werken.

Indeling van de leerstof

Om een een zekere structuur te geven aan de veelheid oefenstof is de leerstof in *Taalmeesters 3* en *Taalmeesters 4* onderscheiden naar specifieke taal als: geheimtaal, kooktaal, teltaal, praattaal, plaatstaal, speeltaal. Kortom, allemaal aspecten van onze taal die we gebruiken in speciale groepen, in bepaalde situaties, en op bijzondere momenten. Al deze vormen van speciaal taalgebruik zijn in *Taalmeesters 3* en *Taalmeesters 4* hetzelfde, maar ze zijn wel op verschillend niveau uitgewerkt.

Zelfstandig werken

De bloks bieden leerstof voor leerlingen die graag wat extra's en uitdagends doen. Deze extra oefenstof kan door de leerkracht worden aangeboden of zelfstandig door de leerlingen worden uitgezocht. De opgaven in deze bloks kunnen in principe geheel zelfstandig door de kinderen worden verwerkt. Dit hoeft niet te betekenen dat een leerling deze taaltaken ook altijd in zijn eentje moet verwerken. Sommige kinderen zullen het werken in tweetallen of in een klein groepje stimulerend en prettig vinden. Anderen werken liever alleen met de taken van *Taalmeesters* leert de ervaring.

Samen werken

Vooraf bij de uitdagende opgaven zoals die veelvuldig voorkomen in deze bloks, is het buitengewoon zinvol om leerlingen de mogelijkheid te bieden om samen te werken en met elkaar over mogelijke aanpakken en uitkomsten te laten overleggen. Deze didactische werkvorm wordt in de moderne taaldidactiek als heel verrijkend en stimulerend naar voren gebracht. Als een kind ervaart dat opdrachten op heel verschillende wijzen kunnen worden uitgewerkt, neemt ook de eigen wendbaarheid in aanpak bij veel leerlingen sterk toe.

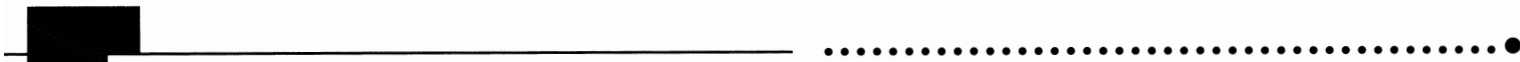
Niveau

De taken in *Taalmeesters 3* en in *Taalmeesters 4* zijn per boekje niet in opklimmende moeilijkheidsgraad gerangschikt. Daardoor zijn de kinderen in principe vrij om zelf de volgorde te kiezen waarin ze de taken willen maken. Achter in elk leerlingenboekje is wel een overzicht opgenomen, waarop de leerkracht of de leerling kan aantekenen welke taken de leerling al heeft gemaakt.

Presentatie

Nadat een leerling enkele taken heeft gemaakt, bestaat de mogelijkheid om deze in de groep te presenteren en tot onderwerp van gedachtewisseling te maken.

U kunt ook één van de taken van *Taalmeesters* als *Taalspel van de week* aan de kinderen voorleggen. Ze worden dan uitgenodigd om - eventueel samen met andere kinderen - naar speelse, verrassende en aardige antwoorden te zoeken. En de resultaten kunt u weer in de klas met elkaar bespreken.

Registratie

Het is mogelijk om de vorderingen van de leerlingen bij te houden. Het overzicht 'groepsregistratie' dat na deze Inleiding is opgenomen, geeft daartoe een mogelijkheid. Daarnaast staat achter in elk leerlingenblokje als laatste bladzijde 'Hoe ver ben je'? U kunt daarop aantekenen welke taak een leerling moet maken. Of de leerling kan zelf daarop aangeven welke taken hij heeft gemaakt.

Proeffase

De Stenvertbloks *Taalmeesters* zijn op verschillende scholen uitgetest. De leerlingen hebben daarbij aangegeven of ze de Taalmeestertaken makkelijk of moeilijk vonden, saai of boeiend, alleen of in een groepje er aan werkten, enz.

De leerkrachten hebben vooral gelet op de bruikbaarheid van deze bloks in de groep en op het enthousiasme van de leerlingen. Al deze informatie is met zorg verwerkt.

Voor opmerkingen en aanvullingen houden de auteurs zich graag aanbevolen.

De Taalmeesters maken deel uit van de bekende Stenvertblokseries.

De series Stenvertbloks voor taal in de groepen 3 t/m 8 zijn

- De Stenvertbloks *Taal*
- De Stenvertbloks *Taal - Spelling*
- De Stenvertbloks *Taal - Woordkeus*
- De Stenvertbloks *NT2 - Woordenschat*
- De Stenvertbloks *Taalmakkers*, en
- De Stenvertbloks *Taalmeesters*

Deze bloks zijn, in het kader van adaptief onderwijzen, een welkome aanvulling naast iedere taal-methode.

De Stenvertbloks Taal

Zelfstandig werken. De zes deeltjes van de *Stenvertbloks Taal* voor de groepen 3 t/m 8 bieden een grote verscheidenheid aan talige oefeningen in aantrekkelijke contexten. De taken zijn onderscheiden naar Taalstructuur, Taalbetekenis, Taalfunctie en Spelling. Deze bloks leveren een extra bijdrage aan het zelfstandig werken binnen een groep. Ze bieden de leerkracht de mogelijkheid om adaptief te werken met concrete materialen.

De Stenvertbloks Taal - Spelling

Zelfstandig werken. De zes deeltjes van de *Stenvert taalbloks - Spelling* voor de groepen 3 t/m 8 bieden veel extra oefenstof, opgebouwd volgens de spellingscategoriën die het Cito heeft opgenomen in zijn leerlingvolgsysteem. Alle oefeningen staan in aantrekkelijke contexten, zodat de leerling met plezier een specifieke spellingscategorie oefent. Deeltje 6 - voor groep 8 - heeft een afvaardigingsvorm als de Cito-eindtoets basisonderwijs.

De Stenvertbloks Taal - Woordkeus

Zelfstandig werken. De twee deeltjes van de *Stenvert taalkbloks Woordkeus* voor de groepen 7 en 8 bieden thematisch geordende spreekwoorden, uitdrukkingen en gezegden. Ook synoniemen en vaste voorzetsels bij uitdrukkingen en werkwoorden hebben hun plaats gekregen in deze speelse en aantrekkelijke Stenvertbloks. Ze zijn leerkrachtonafhankelijk te gebruiken. Van elk thema wordt de 10e les - de toets - ter controle door de leerkracht nagekeken.

De Stenvertbloks NT2 - Woordenschat

Zelfstandig werken. De drie deeltjes van *Stenvert taalbloks NT2 - Woordenschat* bieden een groot aantal getekende woorden die elke neveninstromer snel tot zijn beschikking moet hebben. Alle basiswoorden die in het bekende onderzoek ‘Woorden in het basisonderwijs’ hoogfrequent en uit te beelden waren, hebben hun plaats in de overzichtelijke en aantrekkelijke thema’s van deze Stenvertbloks gekregen.

De Taalmakkers

De Stenvertbloks Taalmakkers voor de groepen 4 t/m 8 sluiten aan bij de Taaltoetsen E4 tot en met M 8 van het Cito-leerlingvolgsysteem. De Taalmakkers bieden de leerkracht de mogelijkheid om de zorgbreedte binnen de groep te vergroten. Met deze bloks krijgen de kinderen gerichte instructie van hun eigen leerkracht met op hun uitval geselecteerde oefenstof en een daarbij passende didactic. De leerlingen krijgen door de remediërende aanpak met deze bloks opnieuw een kans om zich de leerstof alsnog eigen te maken. Deze bloks zijn leerkrachtafhankelijk.

De Taalmeesters

Zelfstandig werken. De zes deeltjes van de *Stenvertbloks Taalmeesters* zijn bedoeld voor kinderen, die uitdagende en speelse opgaven met de Nederlandse Taal willen en kunnen maken in de groepen 3 tot en met 8. Daarbij worden ze uitgedaagd creatief en vindingrijk een grote verscheidenheid aan talige activiteiten te ontplooiën. De kinderen werken daarbij leerkrachtonafhankelijk.

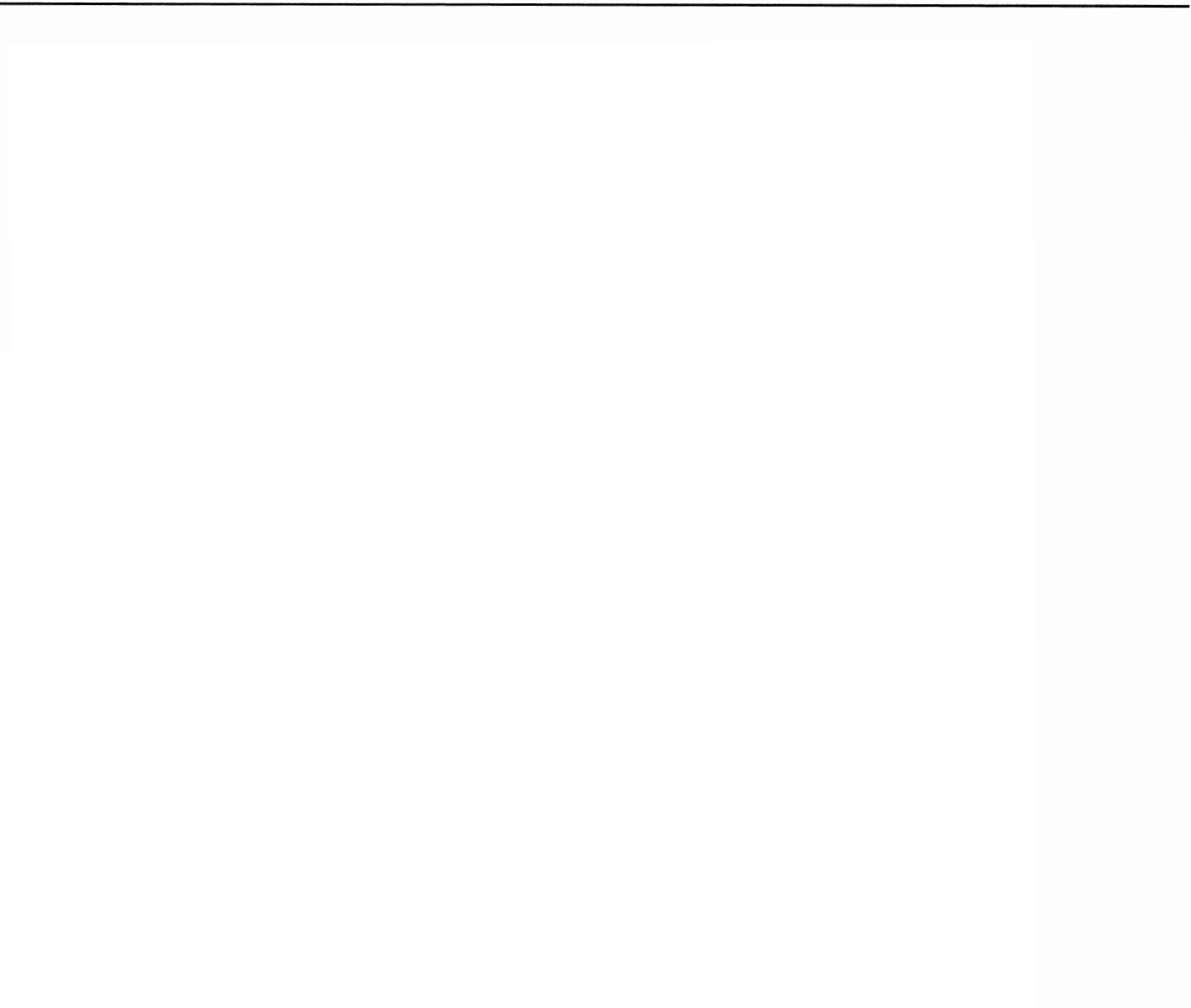
Groepsregistratie

Groepsregistratie

Naam kind	Les	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1																
2																
3																
4																
5																
6																
7																
8																
9																
10																
11																
12																
13																
14																
15																
16																
17																
18																
19																
20																

Groepsregistratie

Naam kind	Les	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1																
2																
3																
4																
5																
6																
7																
8																
9																
10																
11																
12																
13																
14																
15																
16																
17																
18																
19																
20																

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Taalmeesters 4

Antwoorden

Auteurs

Evelien Klok

Hans Vermeer

Illustraties

Wim Euverman

Stenvertblok

Taalmeesters 4

Antwoorden

COLOFON

Auteurs

Evelien Klok, Hans Vermeer

Illustraties

Wim Euverman

Omslag

Metamorfose ontwerpers BNO, Deventer

Vormgeving:

Aigu Ontwerpstudio bno, Dronten

Basisvormgeving:

LS Ontwerpers bno, Groningen

ThiemeMeulenhof ontwikkelt leermiddelen voor Primair Onderwijs, Algemeen Voortgezet Onderwijs, Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie en Hoger Beroepsonderwijs

Meer informatie over ThiemeMeulenhof en een overzicht van onze leermiddelen:
www.thiememeulenhof.nl of via onze klantenservice (088) 800 20 16

ISBN 978 90 26 20287 2

Eerste druk, vierde oplage, 2012

© ThiemeMeulenhof, Baarn/Utrecht/Zutphen, 2003

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 Auteurswet j° het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl., dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.cedar.nl/pro). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Deze uitgave is voorzien van het FSC®-keurmerk. Dit betekent dat de bosbouw voor het gebruikte papier op een verantwoorde manier heeft plaatsgevonden.

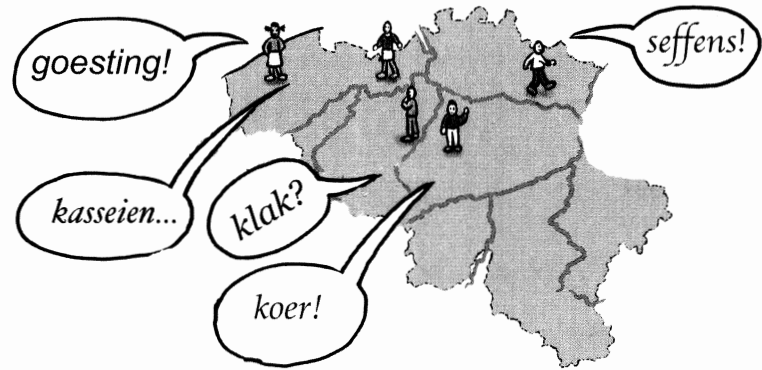

1	Deeltaal	4	16	Naamtaal	34
2	Wartaal	6	17	Kaarttaal	36
3	Korttaal	8	18	Speeltaal	38
4	Dichttaal	10	19	Graptaal	40
5	Kaaptaal	12	20	Puzzeltaal	42
6	Plaattaal	14	21	Teltaal	44
7	Praaltaal	16	22	Tijdtaal	46
8	Priettaal	18	23	Kooktaal	48
9	Grafitaal	20	24	Speltaal	50
10	Groepstaal	22	25	Stertaal	52
11	Geheimtaal	24	26	Rebustaal	54
12	Lijftaal	26	27	Dierstaal	56
13	Voeltaal	28	28	Digitaal	58
14	Fouttaal	30	29	Bouwtaal	60
15	Scheepstaal	32	30	Slottaal	62
				Hoe ver ben je?	64

In België spreken veel mensen Nederlands. Maar niet in heel België, alleen in Vlaanderen. In dat deel van België zeggen de mensen: wij klappen Vlaams.

Een Nederlander zou dan zeggen:

wij praten Vlaams. Geen wonder dat je soms moeite hebt om dat Vlaams te begrijpen. Maar dat geldt voor alle talen en dialecten!

1 Wat bedoelt een Vlaming met de schuingedrukte woorden? Schrijf dat maar achter de zinnnetjes. Kies uit:

opruimen - pet - binnenplaats - zo meteen - zin - slager - kwart over vijf - straatstenen

Ik ben al lang genoeg hier, ik ga *seffens* naar huis.

zo meteen

Hebt u *goesting* in een kom soep?

zin

Zij haalt het beleg altijd bij de *beenhouwer*.

slager

Kom op, het is voorjaar, we gaan het huis *kuisen*.

schoonmaken

We spraken af elkaar om *kwart na vijf* te zien.

kwart over vijf

De auto staat niet in de garage, maar op de *koer*.

binnenplaats

Rijden op *kasseien* maakt een hoop lawaai.

straatstenen

Ben jij je *klak* vergeten?

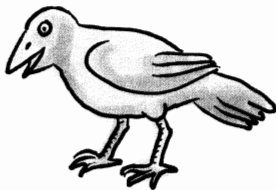
pet

- 2** In Friesland spreken de mensen Fries. Bedenk maar hoe ze deze dieren noemen. Zet bij elk dier de naam in het Fries. Weet je ook nog de naam van dat dier in een andere taal of dialect? Zet dat er dan ook bij.

Kies uit: hynder - ko - hin - goes - kiep - knyn - hûn - fûgel - mûs - rôl

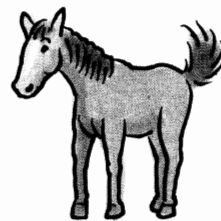
knyn

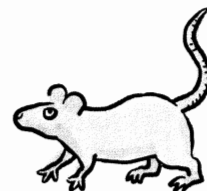
fûgel

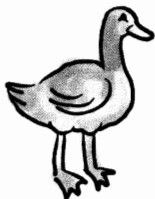
hûn

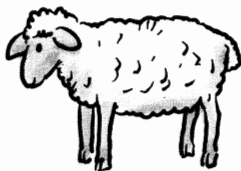
hynder

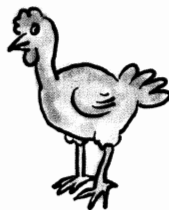
mûs

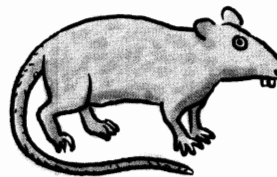
goes

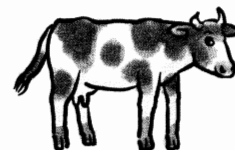
kiep

hin

rôl

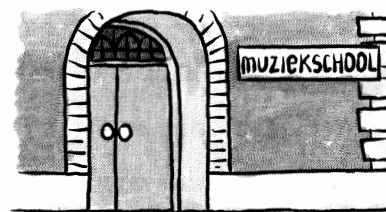

ko

- 3** Schrijf hieronder twee zinnen in je eigen taal of dialect. Denk maar aan iets om te eten of wat je thuis doet.

Eigen invulling

- 1** Watte speelt een muziekinstrument. Maar welk? Kleur steeds de letter van het goede antwoord en schrijf die in de letterbalk.

- 1 Dat is iedereen allang vergeten.

Dan kraait daar geen ... naar.

(g) haai (t) haan (f) haas

- 2 Meester David jou slaan?

Joh, hij doet geen ... kwaad!

(a) mot (i) bij (e) vlieg

- 3 Toen Zela dat droevige bericht kreeg, barstte ze in ... uit.

(e) eten (i) krabben (p) tranen

- 2** Soms schrijft Watte woorden verkeerd.

Dan schrijft hij bijvoorbeeld *klas*, maar hij bedoelt *slak*. Schrijf die woorden goed.

Gebruik alle letters van het schuingedrukte woord. Begin met de dikgedrukte letter.

- 4 Het scheelde maar weinig of ze hadden

Rosa als slachtoffer gekozen. Dan was zij het ... geweest.

(m) haasje (n) kalfje (k) kuiken

- 5 Het feest was wel leuk, maar Eric had te diep ... gekeken.

(d) in de fles (o) in het glaasje (k) in de drank

- 6 Kijk me eens diep in mijn ... zodat ik kan zien of je jukt.

(e) oren (r) ogen (l) neus

- 7 Nazim was de beste, hij stak met kop en ... boven de anderen uit.

(r) schotels (t) schouders (p) kont

Watte speelt

¹ t	² e	³ p	⁴ m	⁵ o	⁶ r	⁷ t
----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

 Andersom! Dus **trompet**.....

Last wordt een woord waarin het paard kan slapen **stal**.....

Schelt wordt een woord over Watte's geheugen **slecht**.....

Raden wordt een vogel **arend**.....

Lopen wordt de naam van een land **Polen**.....

Glans wordt een lenig dier **slang**.....

3 Watte weet het niet! Hoe heet dat spel ook al weer? Help hem.

Kleur steeds het goede rondje. Schrijf de letter in de balk.

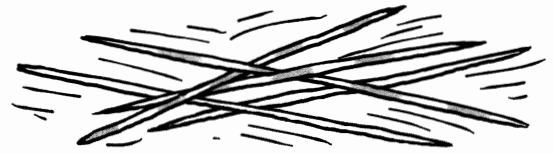

- 1 Zoals het klokje thuis tikt ... **(r)** dansen de muizen op tafel **(m)** tikt het nergens **(n)** dempt men de put.
- 2 Als het kalf verdronken is ... **(e)** komt de boer vast kijken **(d)** is het huis te klein **(i)** dempt men de put.
- 3 Wie zijn billen brandt ... **(k)** moet op de blaren zitten **(r)** moet open kaart spelen
(g) gaat dat niet in zijn koude kleren zitten.
- 4 De appel ... **(a)** valt niet ver van de boom **(e)** bedekken met de mantel der liefde
(i) zat hij mee in zijn maag.
- 5 Wie eens steelt ... **(g)** moet op de blaren zitten **(d)** is altijd een dief
(s) wil het naadje van de kous weten.
- 6 Het zo druk hebben als ... **(r)** een appeltje voor de dorst **(o)** een klein baasje **(p)** de spijker op de kop slaan.

Het spel heet

¹ m	² i	³ k	⁴ a	⁵ d	⁶ o
----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

4 Welk spreekwoord van oefening 3 hoort erbij? Zet dat getal ervoor.

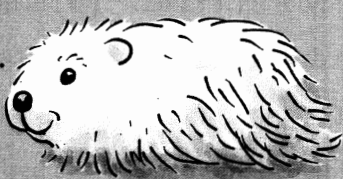
- ...4 Hij doet net als zijn ouders.
- ...6 Steeds van alles moeten doen.

- ...1 In je eigen omgeving voel je je het lekkerst.
- ...2 Pas als het te laat is, worden er maatregelen genomen.
- ...3 Wie foute dingen doet, ervaart zelf de gevolgen.
- ...5 Als je één keer iets fout hebt gedaan, word je er later weer op aangekeken.

Advertenties zijn meestal erg kort. Dat komt omdat je vaak voor elke letter moet betalen. Elke regel kost geld. Daarom probeert iedereen met zo weinig mogelijk woorden te vertellen wat hij wil kopen of verkopen. Toch snap je het vaak wel.

Te koop: Cavia's, langharig, 6 weken.

Tom: tel.0253-276534

1 Schrijf het volgende stukje zo kort mogelijk als advertentie. Tussen twee woorden moet je een hokje wit laten. Je mag in elk hokje maar één letter, punt of komma zetten.

Je hebt al 2 jaar een konijn. Het heet Witje. Je wilt het verkopen omdat je geen tijd meer hebt om zijn hok elke week schoon te maken. Je wilt er 15 euro voor hebben, maar dan krijgt de koper de kooi er gratis bij. Je hoopt dat hij een leuk baasje krijgt.

Bijvoorbeeld:

k	o	n	i	j	n		v	a	n		2		j	r	.	
t	e		k	o	o	p	.		m	e	t		g	r	a	t
i	s		k	o	o	i		€	1	5	,	-	.			

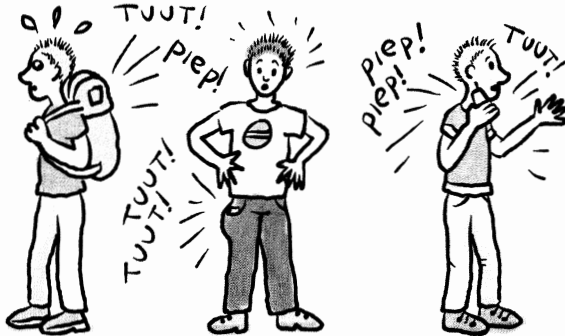
2 Je zag al dat Tom de afkorting *tel.* gebruikt voor telefoon. Dat scheelt toch weer wat ruimte! Wat betekenen de volgende afkortingen? Kies uit:

onder andere - *enzoverder* - *alfabetisch* -
enzovoorts - *naar aanbieding van* -
alstublieft - *maar ingeval van* - *bladzijde* -
zaken ook zelf - *kameraad* - *zie ommezijde* -
onderaf - *september* - *na aanvang van* - *met*
ingang van - *kapitaal* - *naar aanleiding van*

o.a. onder andere
 sept. september
 n.a.v. naar aanleiding van
 z.o.z. zie ommezijde
 m.i.v. met ingang van
 blz. bladzijde
 enz. enzovoorts
 aub alstublieft

- 3** Met de mobiele telefoon kun je sms-berichtjes versturen. Je kunt zo'n bericht niet langer maken dan 160 tekens, dus daar moet je zuinig mee omgaan. Schrijf het volgende sms-bericht eens in gewone taal.

*hoi leon10 ik d8 dat je zou bellen en w8 al
3 dagen heb nx van je gehoord kan niet
langer w88 heb geen id waar je bent bel
aub grtjs hans*

- 4** Schrijf een sms-bericht voor iemand in je klas. Het moet binnen het aantal hokjes passen, anders is het te lang. Na elk woord moet je een hokje overslaan, net als na elke punt of komma. Let op: het is alleen maar een goed bericht als je klasgenootje het kan begrijpen!

Hoi Leontien, Ik dacht dat je me zou bellen en
wacht al drie dagen. Heb niks van je gehoord. Ik
kan niet langer wachten. Ik heb geen idee waar je
bent. Bel alsjeblieft. Groetjes, Hans

Het sms-berichtje telt 108 tekens. Hoeveel tekens moest je gebruiken voor het 'gewone' bericht? Ook de punten en komma's meetellen! Ongeveer 150 tekens.

e	i	g	e	n		i	n	v	u	l	l	i	n	g		

Ken je de blauwbilgorgel? Het is de bijzondere hoofdpersoon in een gedicht van Cees Buddingh'. Daarin lees je wat die blauwbilgorgel is en wat hij doet. Maar of dat je veel wijzer maakt ...

Hier leeft de blauwbilgorgel

- 1** Lees het eerste stukje van het gedicht. Geef de woorden die op elkaar rijmen dezelfde kleur.

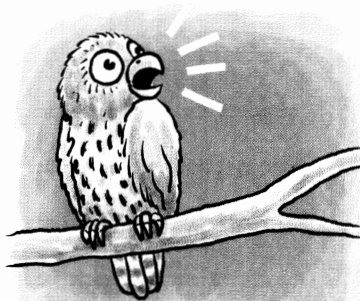
Ik ben de blauwbilgorgel.

Mijn vader was een porgel.

Mijn moeder was een porulan.

Daar komen vreemde kind'ren van.

Raban! Raban! Raban!

- 2** *Porulan... van... raban.* **Bedenk nog eens 8 woorden die rijmen op porulan.**

Bijvoorbeeld:

kan - dan - Jan - pan - man -

plan - van - ontspan - divan -

thermoskan - stuurman -

tuinman

- 3** **Wat eet de blauwbilgorgel?**
Kleur die woorden.

Ik ben de blauwbilgorgel.

Ik lust alleen maar korgel.

Behalve als de nachtuil krijst.

Dan eet ik riep en rimmelrijst.

Rabijst! Rabijst! Rabijst!

- 4** En wat doet de blauwbilgorgel? Maak een tekening die daarbij past.

*Ik ben de blauwbilgorgel,
Als ik niet wok of worgel,
Dan lig ik languit in de zon
En knoester met mijn knezidon.
Rabon! Rabon! Rabon!*

- 5** Lees het laatste stukje.

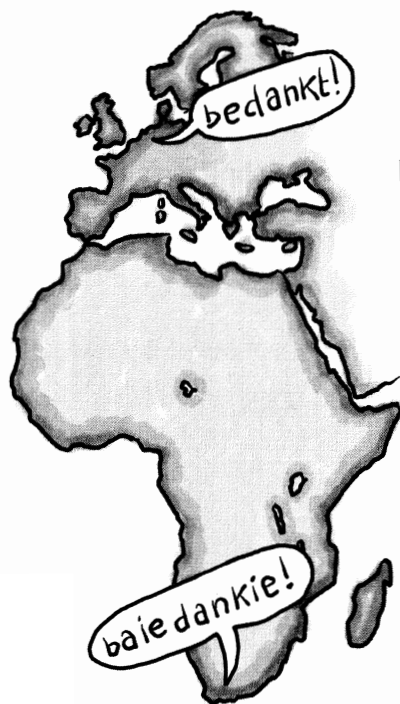

- 6** Als je de blauwbilgorgel kent, dan ken je waarschijnlijk ook de schaluim, de gramin en de troetan. Schrijf over één van die drie een gedichtje.

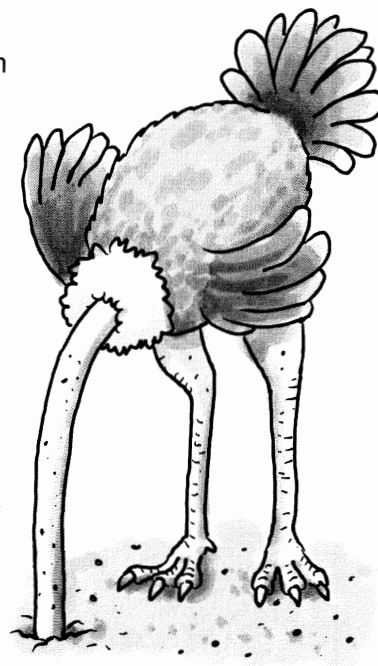
Eigen invulling

Helemaal onder aan de kaart van het werelddeel Afrika ligt het land Zuid-Afrika. Lang geleden zijn daar veel Nederlanders naartoe verhuisd. De mensen spreken er Engels en Zuid-Afrikaans. Voor Nederlanders klinkt dat Zuid-Afrikaans soms heel bekend. Soms klinkt het vreemd, maar je merkt dat onze talen familie van elkaar zijn.

1 Veel Zuid-Afrikaanse woorden herken je direct. Kijk maar. In het midden staan Afrikaanse woorden. Lees ze eerst hardop, want als je ze zegt, klinken ze vaak veel bekender in je oren dan wanneer je ze leest! Maak het Afrikaanse woord vast aan het Nederlandse woord dat hetzelfde betekent.

gemakkelijk	<i>struisvoël</i>	paardrijden
	<i>maklik</i>	
kruiswoordpuzzel	<i>soektog</i>	struisvogel
	<i>perdry</i>	
zoektocht	<i>blokkiesraadsel</i>	zonder
	<i>sonner</i>	
nicht	<i>wragtagwaar</i>	laars
	<i>oral</i>	
's ochtends	<i>brakkie</i>	waarachtig
	<i>nig</i>	
klein kindje	<i>leer</i>	overal
	<i>soggens</i>	

3 Heb je zin in een Afrikaans gerecht. Wat dacht je van geroosterde ribskeywe?

Geroosterde ribskeywe met knoffelsous:

Geroosterde ribskeywe:

6 ribskeywe

sout en vars gemaalde swartpeper

Verhit 'n roosterpan sonder om enige vet of olie by te voeg tot rokend warm.

Rooster vir 7-10 minute of tot gaar na smaak. Voeg sout en peper by en sit dadelik voor met die knoffelsous.

Knoffelsous:

50 gr botter

2 knoffelhuisie

gekapte vars tiemie

suurlemoensap

Kijk goed naar het recept en maak de puzzel maar.

1 meteen

4 saus

7 zonder

2 gesneden

5 zout

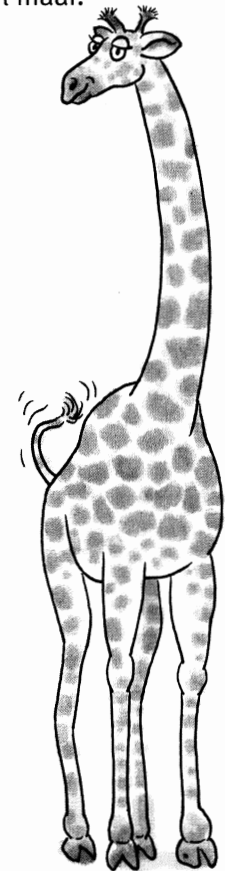
8 vers

3 knoflook

5 citroen

9 schijf

6 boter

Met tekeningen kun je soms evenveel zeggen als met woorden. Ook mensen die niet kunnen lezen of die uit het buitenland komen, begrijpen die taal. Kijk maar mee.

1 De bibliotheek gebruikt plaatjes om te laten zien wat voor soorten boeken je daar kunt lezen. Je kunt wel tien soorten onderscheiden. Zet onder elke tekening het nummer dat erbij hoort. Kies uit:

1 sprookjesverhaal

4 toekomstverhaal

7 liefdesverhaal

10 sportverhaal

2 zeevaartverhaal

5 doktersverhaal

8 oorlogsverhaal

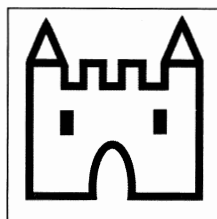
11 geschiedenisverhaal

3 griezelverhaal

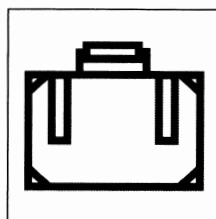
6 grappig verhaal

9 dierenverhaal

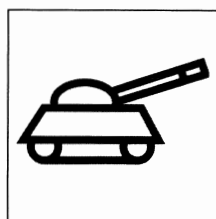
12 reisverhaal

11

12

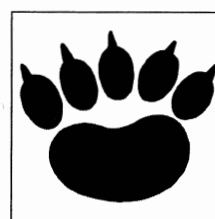
8

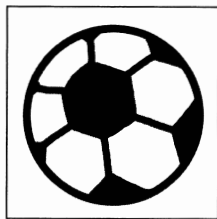
3

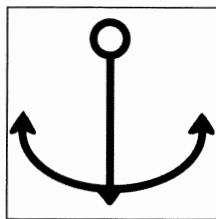
4

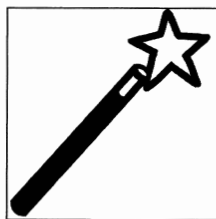
9

10

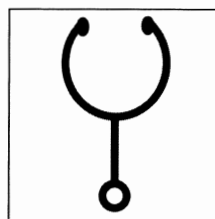
2

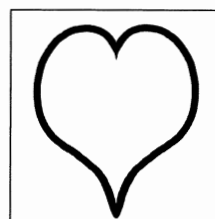
1

6

5

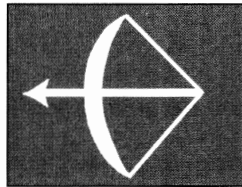
7

2 Zet onder elk plaatje welke sport erbij hoort. Kies uit:

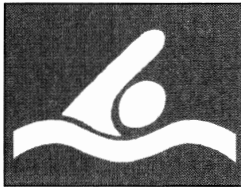
*voetbal - roeien - zwemmen - tennis -
boogschieten - paardrijden*

roeien

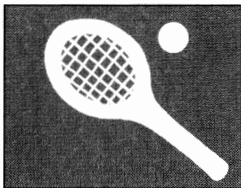
boogschieten

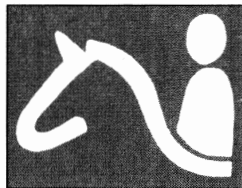
zwemmen

voetbal

tennis

paardrijden

3 Bedenk zelf ook twee plaatjeswoorden.

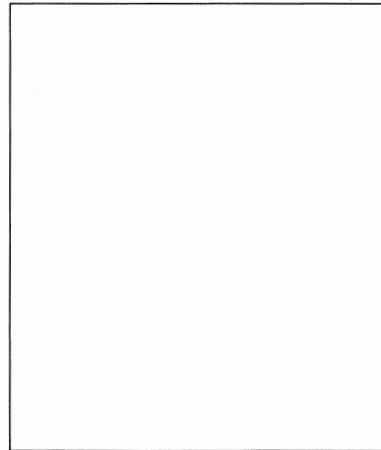

Eigen

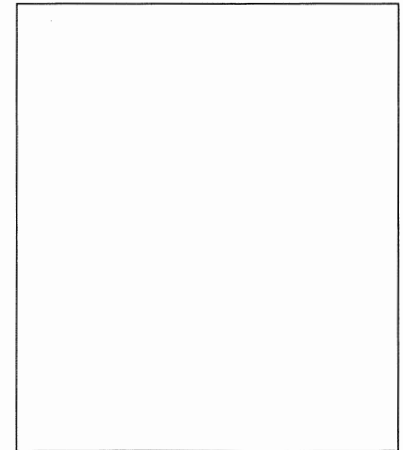

invulling

4 Teken hier je eigen verkeersbord en je eigen bibliotheekplaatje. Het mag een bestaand bord of plaatje zijn, maar je mag zelf ook een (grappige) verzinnen. Schrijf eronder wat het betekent.

Eigen invulling

Eigen invulling

In de tijd van de ridders waren de mensen niet gelijk. Een ridder was veel belangrijker dan een smid. Een kasteelvrouw was veel belangrijker dan een naaister. Maar in één ding waren ze wel gelijk: ze konden geen van allen lezen of schrijven. Daarom was het belangrijk om goed te kijken.

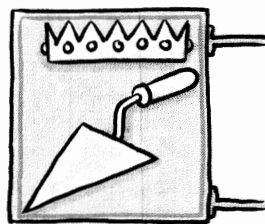
1 Cafés en herbergen hadden allemaal een uithangbord. Op dat bord stond de naam getekend.

Schrijf de naam maar onder het goede uithangbord. Kies uit:

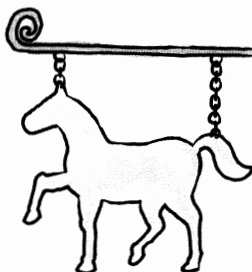
*de vergulde hand - in den wolf - de meermin - in de dry leerwerken - de gekroonde troffel - in den bockenreyder
- in de salm - in het wijnvat - het witte paertje - in den witten helm*

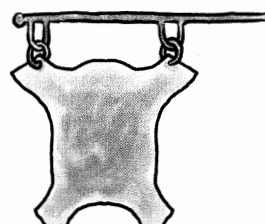
in den wolf

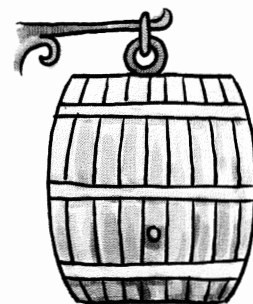
de gekroonde

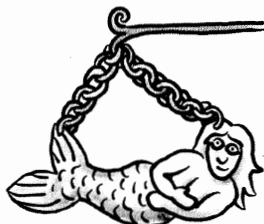
het witte paertje

in de dry

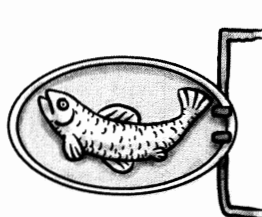
in het wijnvat

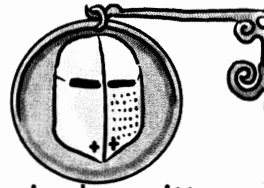
de meermin

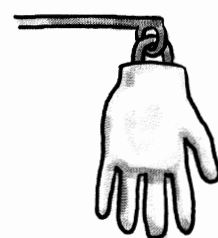
in den
bockenreyder

in de salm

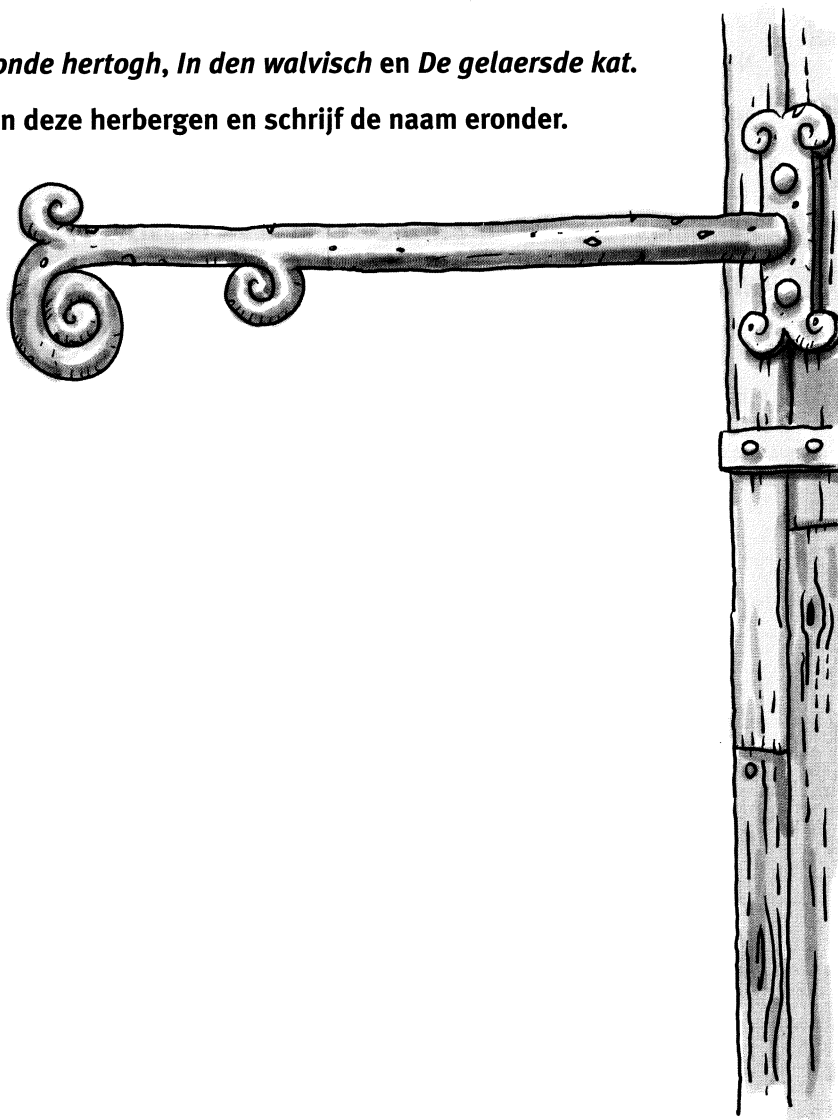
in den witten
helm

de vergulde hand

2 Drie andere herbergen heetten *De gecroonde hertogh*, *In den walvisch* en *De gelaersde kat*.

Teken hieronder een uithangbord voor één van deze herbergen en schrijf de naam eronder.

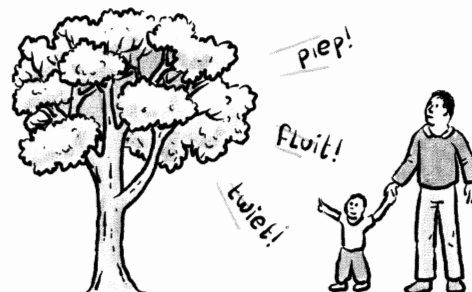

Naast veel andere dingen moeten kleine kinderen ook de taal leren. Daarbij maken ze vergissingen, maar doen ze ook ontdekkingen. Wat vind je van 'Papa, er zit een fluitje in de boom!'

1 Soms zegt Niki dingen die ze zelf heeft bedacht. Toch snap je al gauw wat ze bedoelt.

Wat bedoelt ze met de schuingedrukte stukjes? Schrijf dat maar op.

Kies uit: *kas - rug - schutting - pantoffels - make-up doos - helm - ontbijt - tenen - lange broek - snotneus - schoenlepel*

Pap, mijn *achterbuik* doet pijn.

Wil je mijn *voetvingers* knippen?

Deze sla komt uit een *glazen huis*.

Het is koud, ik doe een *broek met lange mouwen* aan.

Die soldaat heeft een *oorlogshoedje* op.

Ik heb nieuwe *slaapsloffen*.

Mam, ik heb een *lekke neus*.

Ik houd van lekker *ochtendeten*.

We hebben een *bruin paaltjeshek*.

Ik krijg mijn schoenen niet aan, geef mij de *inglijder* even.

Mama heeft een *ogenblik* met rode bloemetjes erop.

rug _____

tenen _____

kas _____

lange broek _____

helm _____

pantoffels _____

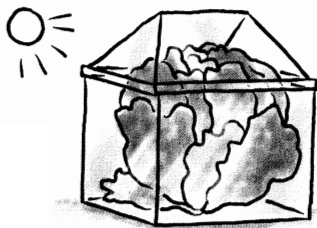
snotneus _____

ontbijt _____

schutting _____

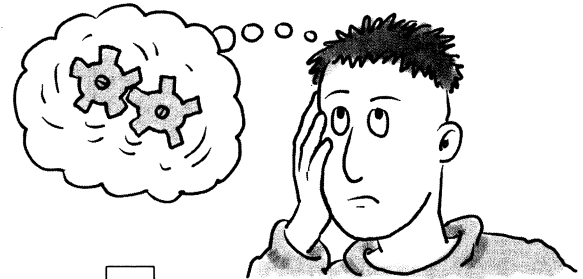
schoenlepel _____

make-up doos _____

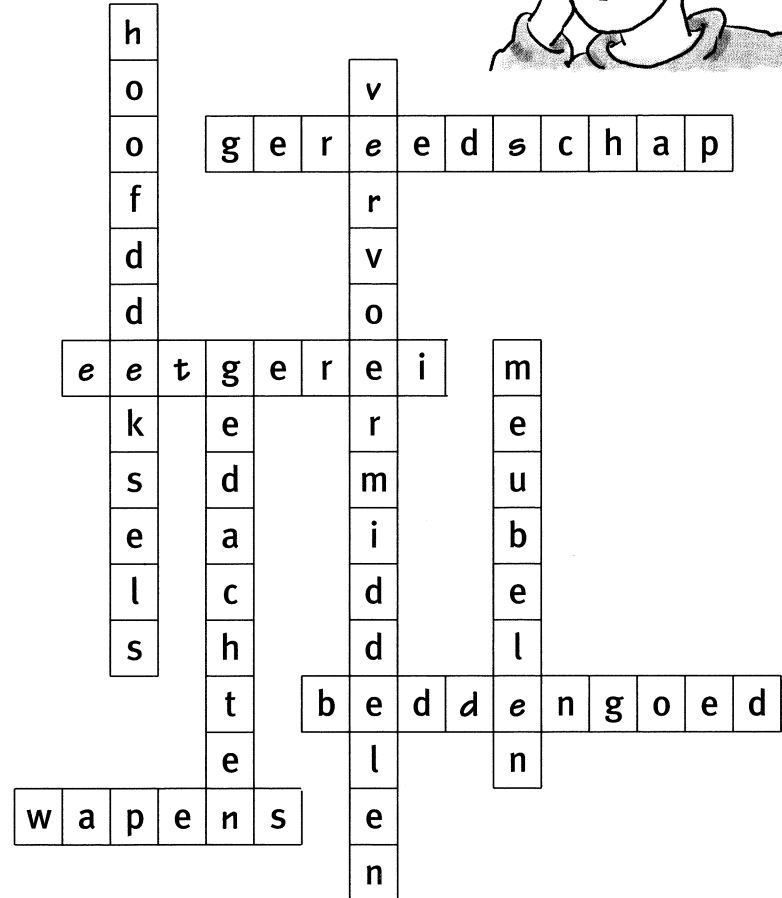
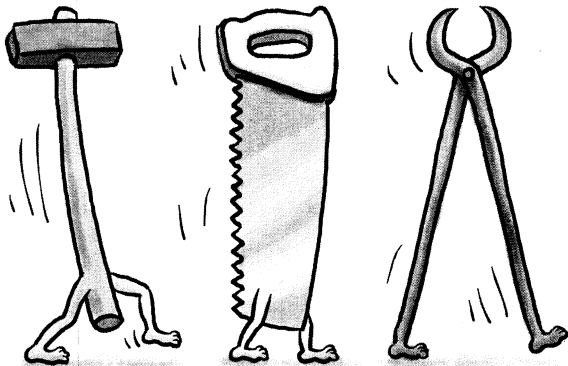

2 Hoe noem je dat ook al weer? Vul dat maar in de puzzel in.

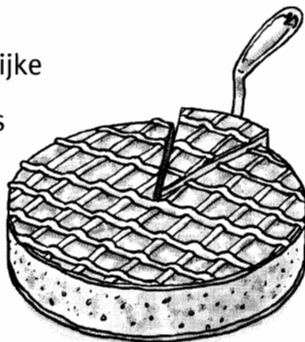
Kies uit: *hoofddeksels - eetgerei - gereedschap - meubelen - wapens - gedachten - beddengoed - vervoermiddelen*

- 1 Spulletjes waar je mee eet.
- 2 Hiermee reis je.
- 3 Dit draag je op je hoofd.
- 4 Zo noem je wat je denkt.
- 5 Hiermee kun je vechten.
- 6 Dit ligt er op je bed.
- 7 Dit staat in alle huiskamers.
- 8 Hamer, zaag en nijptang noem je zo.

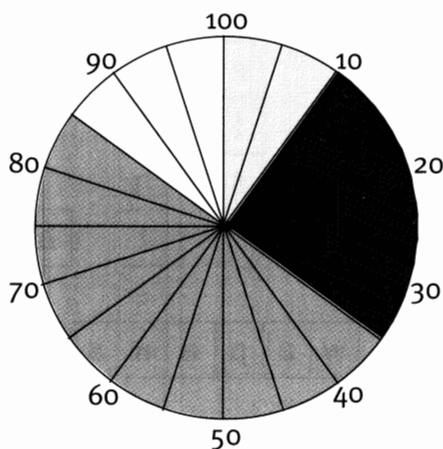
Met grafieken kun je op een overzichtelijke manier dingen laten zien waar je anders veel woorden voor nodig zou hebben. Kijk maar!

1 Groep 6 heeft geld nodig! Ze gaan flessen inzamelen en daarna het statiegeld innen. Van tevoren krijgen de ouders in een grafiek precies te zien, waaraan het opgehaalde geld besteed gaat worden. Meneer Frans heeft al een gedeelte ingekleurd. Maak de grafiek af. Gebruik kleuren.

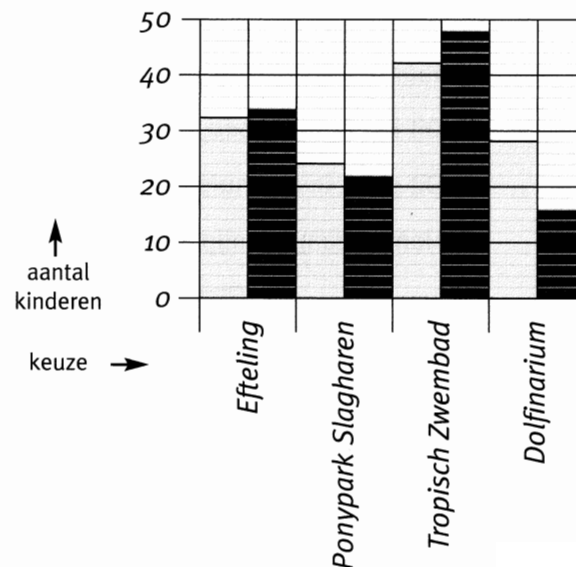
Van elke opgehaalde euro gaat

- ☐ 10 cent naar het Wereldnatuurfonds.
- ☒ 25 cent naar de schoolreis.
- ☐ 50 cent naar een blindengeleidehondfonds.
- ☐ 15 cent in de spaarpot voor de laatste schooldag.

2 De kinderen van 'de Brandaris' hebben mogen kiezen waar hun schoolreis naartoe gaat. De directeur heeft daar een grafiek van gemaakt. Lees de vragen op de bladzijde hiernaast en bekijk de grafiek hieronder. Kleur daarna de goede rondjes.

☐ meisjes ☒ jongens

Kleur wat klopt. In de grafiek kun je zien:

- ☐ Er willen meer jongens dan meisjes naar Slagharen.
- ☒ Het Tropisch Zwembad is het meest in trek bij de meisjes en bij de jongens.
- ☐ Naar de Efteling willen meer meisjes dan jongens.
- ☒ De meeste kinderen stemmen voor het Tropisch Zwembad.
- ☒ Er willen meer meisjes dan jongens naar het Dolfinarium.

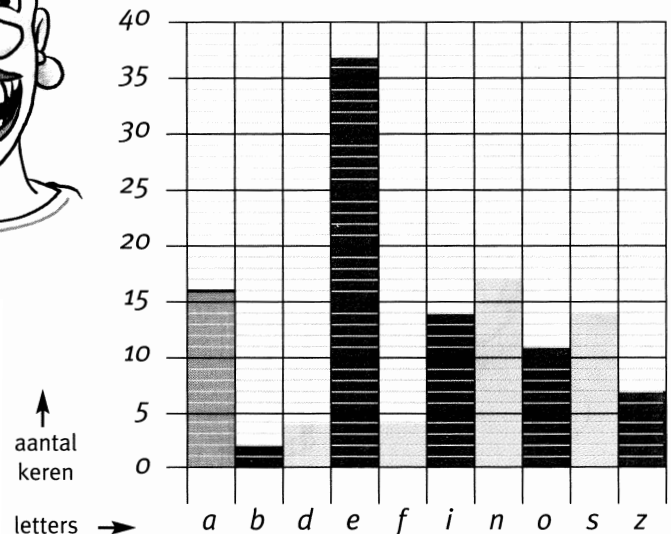
3 Bedenk twee uitspraken die kloppen bij de Brandaris-leerlingen.

Bijvoorbeeld:

- 1 De jongens vinden het
dolfinarium het minst leuk.
- 2 Ongeveer evenveel jongens
en meisjes willen
naar de Efteling.

4 Maak een grafiek. Laat door een staaf zien hoe vaak elke letter in het onderstaande stukje voorkomt. De *a* is voorgedaan.

Wie heeft Jeske gezien? Ze heeft pretoogjes, een wipneus en rode lippen. Ze heeft fantastisch mooi haar. En dat is gevlochten in twee staartjes. In haar oren draagt ze zilveren oorbellen. Als u haar ziet, pas dan op: ze is ontsnapt en bijt misschien!

Als een dokter zegt: 'Die patiënt moet naar de O.K.', begrijpt de verpleger of verpleegster dat meteen. En dus gaat de patiënt naar de Operatie Kamer. En dat is maar goed ook, anders gebeuren er ongelukken.

1 Op scholen wordt soms ook een eigen taaltje gebruikt. Kijk maar of je dat snapt. Schrijf bij de tekeningen het cijfer van de zin dat erbij hoort.

3

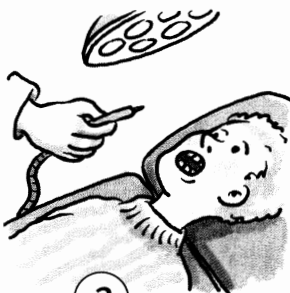
6

5

1

2

4

- 1 Hé, Toos Hopeloos, je staat met je vliegdekschepen op mijn tenen.
- 2 Morgen moet ik naar de bekkenbeul. Ik hoop dat ik er zonder boren vanaf kom.
- 3 Geef me morgen maar een belletje, dan spreken we iets af.
- 4 Die brugpiepers weten nooit welke boeken ze nodig hebben!
- 5 Kom, we gaan naar de snakko voor een snelle hap. Daarna buiken we even uit en gaan naar de disco.
- 6 Te wauw, zeg! Vet! Supergaaf! Wat een onwerelds scheurijzer!

2 Sommige woorden ken je vast wel.

dombo - een domme jongen

slimbo - een slimme jongen

nono - een sufferd

brabo - iemand uit Brabant

Bedenk eens wat de volgende mensen waarschijnlijk zijn.

knoko **jongen die veel vecht**

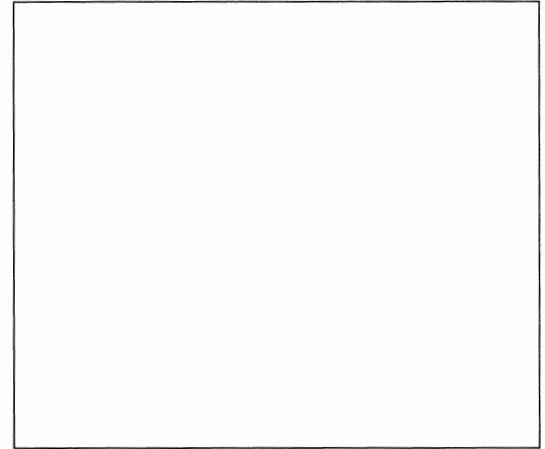
slomo **slome duikelaar**

bobo **iemand die heel gewichtig doet**

limbo **iemand uit de provincie Limburg**

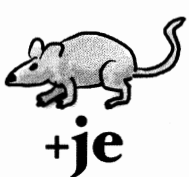
Maak hier een tekening van zo'n ...bo of ...ko.

Zet eronder wat het is.

Dit is een Eigen invulling

3 Los de rebus op.

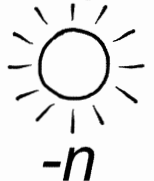

+je

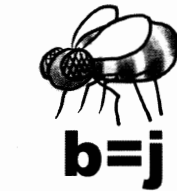
of

- en

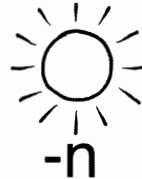
-n

b=j

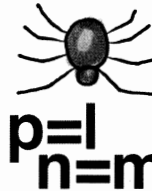
-en

-n

-B+S

**p=l
n=m**

-d

-b+s

k=w+je

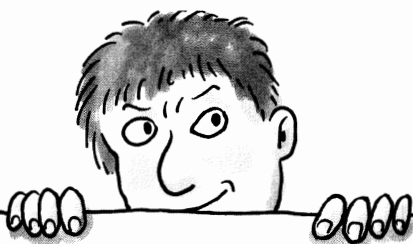

-p

Ben jij zo slim als een ratje of zo slap als een watje?

Casper is spion. Hij gebruikt altijd geheimtaal als hij iemand een bericht stuurt. Kijk maar eens of je zijn briefjes kunt ontcijferen ...

- 1 En toen kwam er een kleine
- 2 Jongen langsgelopen met een
- 3 Grote hoed op. Die nam hij
- 4 Af en groette de man aan de
- 5 Overkant van de straat.
- 6 Ondertussen waren er
- 7 Wolken aan de hemel
- 8 Verschenen en de zon was al
- 9 Lange tijd verdwenen. De
- 10 Daken leken te blinken en de
- 11 zon zonk weg in de zee.

1 Casper heeft zijn moeder een briefje gestuurd. Die gebruikt de tekst hiernaast om dat te ontcijferen. Kun je dat ook? Als je het echt niet weet, kun je onderaan de bladzijde kijken.

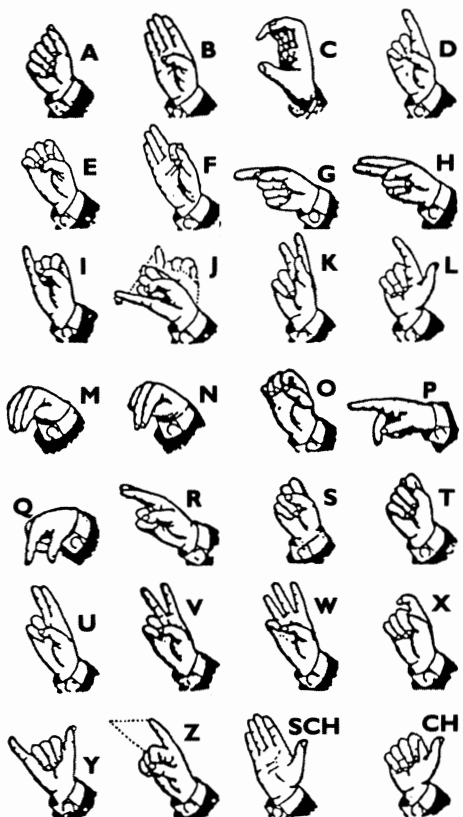
3-9/ 1-9/ 3-1// 7-14/1-9//,
 5-1/6-1/7-4// 9-5/6-4/9-3// 2-11/3-11/1-19/2-2/5-7//
 10-15/6-8// 7-1/7-5/7-3// 10-4/8-2/5-7/8-4// 8-1/3-2/9-7//.
 1-19/10-3// 10-3/3-3/3-17// 9-5/10-4/7-6//
 7-1/8-2/8-7/10-3/2-1/8-9// 9-1/6-1/3-1/1-1/4-6/8-11/10-5//.
 2-1/1-5// 3-6/10-4/5-4/10-3/5-13/9-3/5-8// 1-10/1-1//
 4-1/4-1/9-3// 10-4/10-7/10-5// 6-5/4-7/10-1/8-2//
 7-4/7-2/4-2/4-2/6-4/1-12//.

Dag ma, _____
 Ook een spion is wel eens vrij. _____
 Ik kom een weekje logeren. _____
 Je herkent me aan een rode koffer. _____

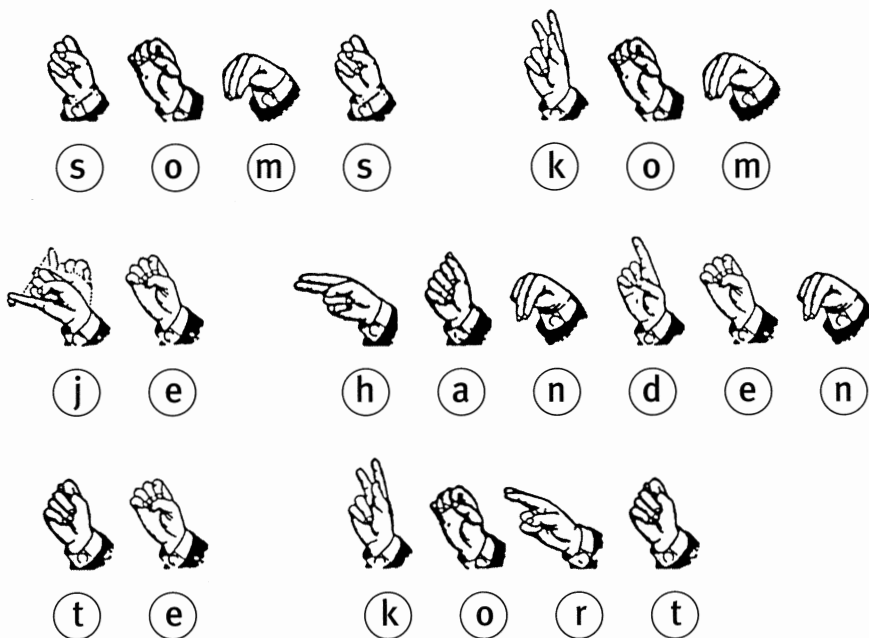
Het eerste getal is het nummer van de zin, het tweede getal de plaats van de letter in die zin. Dus: 2-3 betekent de 2e regel en daarvan de 3e letter, dat is de n.

Hier zie je echte lichaamstaal: *vingertaal*.

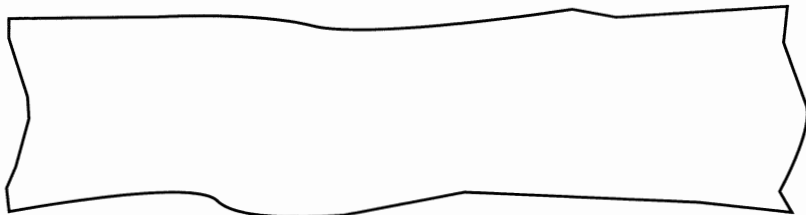
Elke letter wordt met een andere stand van de vingers uitgebeeld.

1 Wat wordt er hier 'gezegd'? Schrijf de letter onder elk gebaar en je komt het te weten.

2 Teken een woord in vingertaal door de tekens over te trekken. Laat een klasgenoot lezen wat je geschreven hebt.

3 Kleur het goede woord. Zet de letter in de balk. Wat komt eruit? Heb je zo iemand wel eens ontmoet?

1 Ruzie maken. (s) voet

Op de ... gaan. (k) vuist

(v) loop

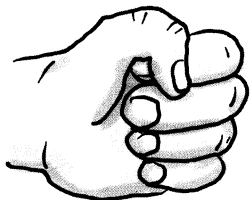

2 Iemand dwarszitten.

(a) hand

Iemand de ... dwarszetten. (e) vuist

(n) voet

4 Hij kan vlot praten. (o) mond

Hij is rap van ... (e) tong

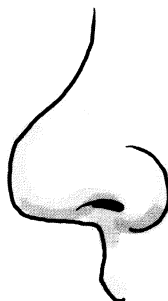
(r) geluid

5 Geen uitweg meer zien. (d) buik

Met de ... tegen de muur staan. (t) schouder

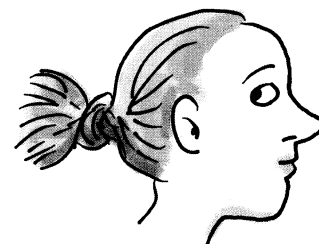
(o) rug

6 Iets goed onthouden. (e) neus

Iets in je ... knopen. (t) haren

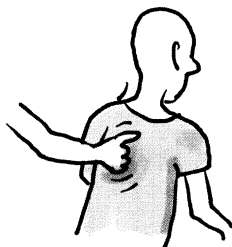
(o) oren

3 Iemand terechtwijzen. (i) vingers

Iemand op de ... tikken. (h) tenen

(o) rug

7 Veel spijt hebben.

Spijt hebben als ... op je hoofd. (g) handen

(m) armen

¹ k	² n	³ i	⁴ e	⁵ s	⁶ o	⁷ r
----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Ook blinde mensen kunnen lezen! De Fransman Braille heeft daarvoor letters uitgevonden. Die letters bestaan uit puntjes die je kunt voelen. Die puntjes zijn hieronder zwart gemaakt. Kijk maar.

a - b - c - d - e - f - g - h - i - j -

k - l - m - n - o - p - q - r - s - t -

u - v - w - x - y - z -

1 Kim schrijft haar blinde vriendin Myra. Wat schrijft ze - in brailleschrift! - boven haar brief?

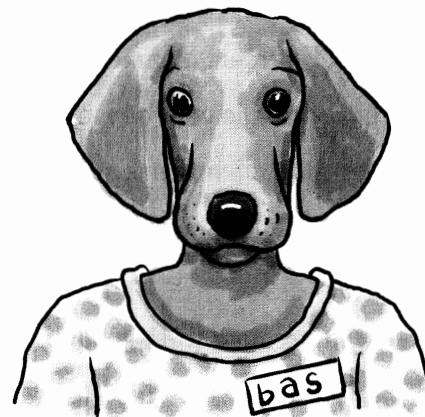
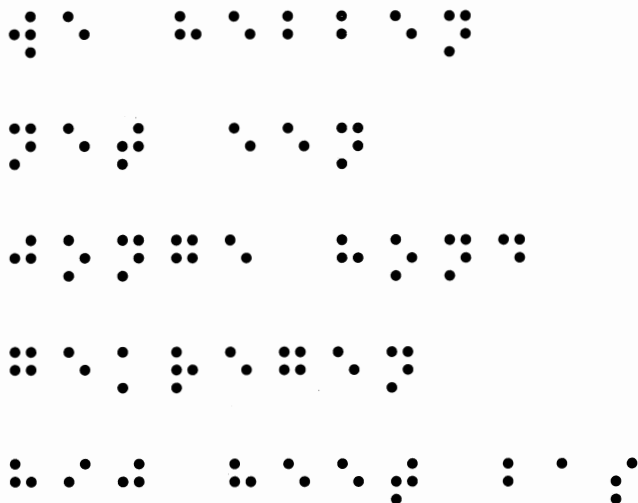

lieve Myra

2 Schrijf ook je eigen naam in brailleschrift.

Eigen invulling

3 Myra kan de brief van Kim niet lezen met haar ogen. Ze doet het met haar handen. Die lezen de puntjes. Wat schreef Kim?

We hebben
 net een
 jonge hond
 gekregen.
 Hij heet bas.

4 Bedenk zelf nog een paar namen in brailleschrift.

Eigen invulling

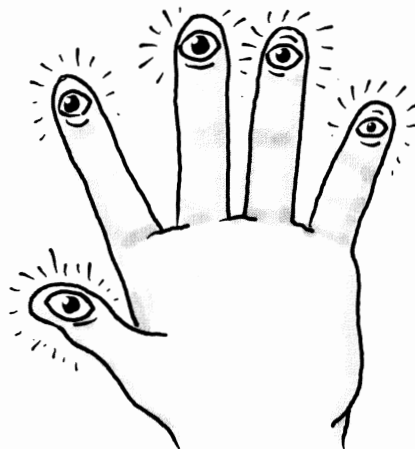
.....

.....

.....

.....

.....

Taal is van iedereen. Maar je kunt niet alles zeggen wat je voor de mond komt, want dan snapt niemand je. En dat is fouttaal!

1 Hier klopt maar weinig van. Het is gewoon fout. Maar wat moet er wel staan? Vul dat maar in.

Kies uit: *voet bij stuk* - *van eigen deeg* - *vastknopen* - *voor de boeg* - *takelt* - *uit mijn mond* - *het langste eind*

1 Die mensen zullen het de komende tijd wel moeilijk krijgen.

Ze hebben een zware tijd *voor hun neus*.

voor de boeg

2 Met de gezondheid van Rons opa gaat het steeds slechter.

Hij *loopt* steeds verder af.

takelt

3 Elske was hondsbrutaal, maar de meester deed net zo terug. Hij gaf haar een koekje *uit de eigen bakkerij*.

van eigen deeg

4 John had ongelijk, maar hij hield *voetje bij voetje*.

voet bij stuk

5 Hij wou aan *het langste touw* trekken.

het langste eind

6 Ik snapte daar niks van. Je kon aan zijn verhaal geen touw *dichtmaken*.

vastknopen

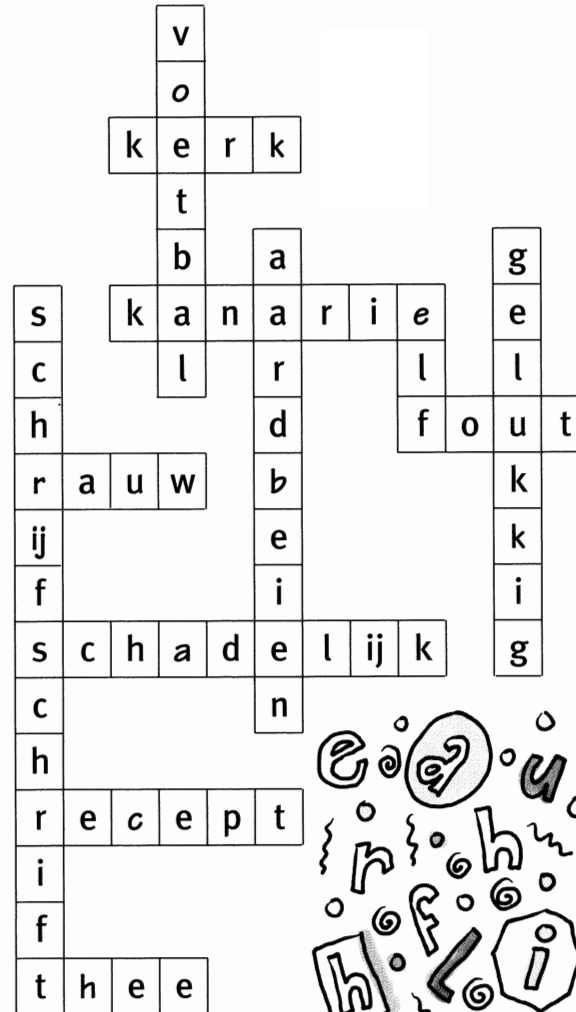
7 Je neemt me de woorden *uit mijn gedachten*.

uit mijn mond

2 Sommige woorden zeg je heel anders dan je ze schrijft. Of denk je bij *kasjeru* meteen aan een caissière?

Schrijf de volgende woorden maar goed in de puzzelblokjes. Lees de woorden eerst hardop voor jezelf.

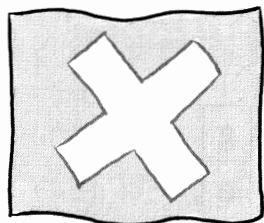
<i>kerruk</i>	<i>knarie</i>
<i>gulukkug</i>	<i>elluf</i>
<i>sgadeluk</i>	<i>sreivscript</i>
<i>aartbijen</i>	<i>tee</i>
<i>vout</i>	<i>rou</i>
<i>voebal</i>	<i>rusept</i>

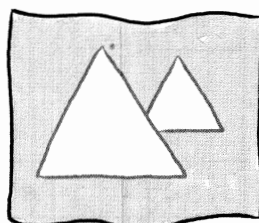
Bij de marine kan het gebeuren, dat twee schepen niet meer door de telefoon met elkaar mogen praten.

Want de vijand kan hen afluisteren. En dan komen vlaggen goed van pas!

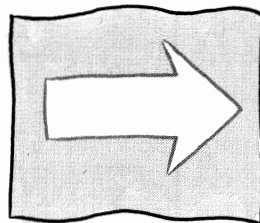
1 Met vlaggen kun je elkaar seinen geven. Dan moet je afspreken wat elke vlag betekent. Bijvoorbeeld:

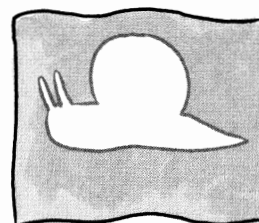
pas op

ijsbergen

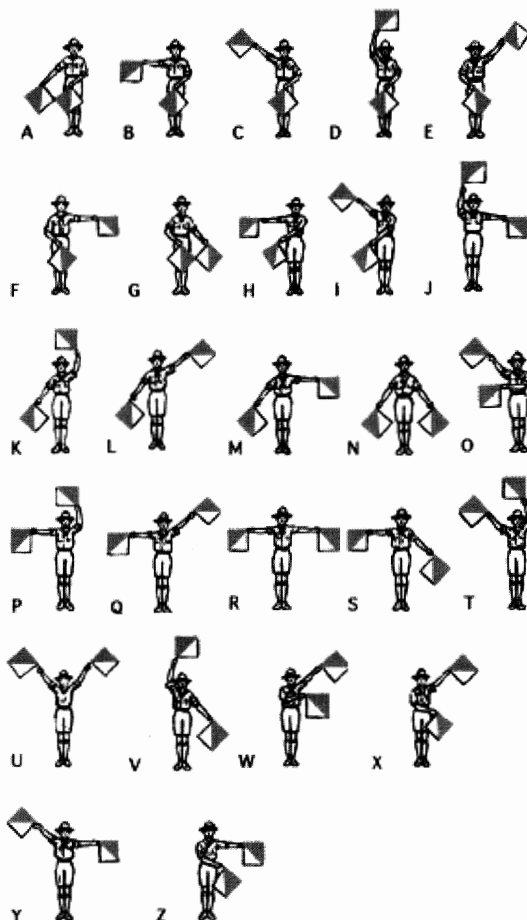
volg mij

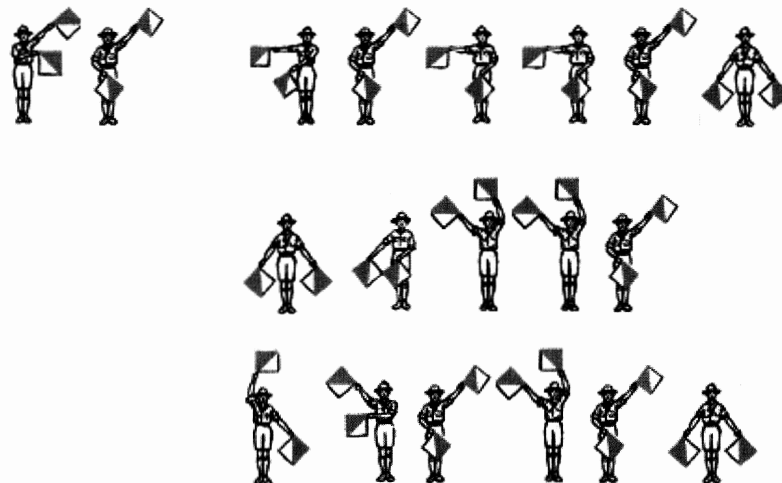
vaar langzaam

Bedenk twee berichten met vlaggen. Schrijf eronder wat ze betekenen. Je mag ook grappige tekeningen gebruiken.

2 Ook kun je berichten seinen met armen en vlaggen. Elke stand van de armen is een letter. Kijk maar.

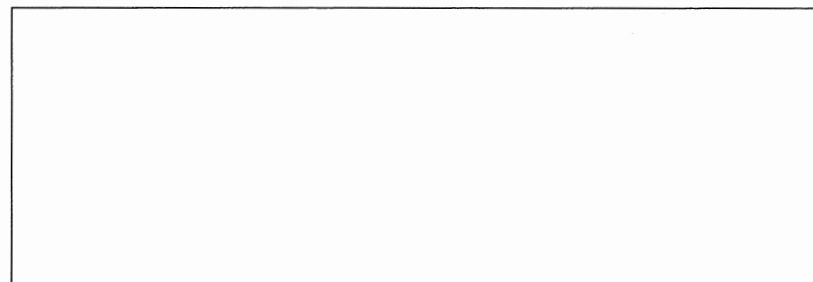

3 Wat seint dit schip?

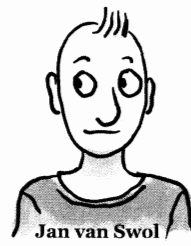
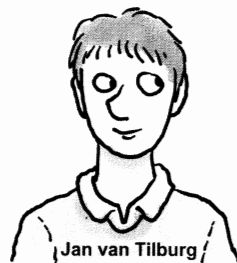

we hebben natte voeten

4 Teken hieronder een bericht. Laat een klasgenoot het ontcijferen.

Meneer de Bakker, Jan Timmermans. Heb je je wel eens afgevraagd waar de namen van mensen vandaan komen? Soms kun je dat gemakkelijk bedenken.

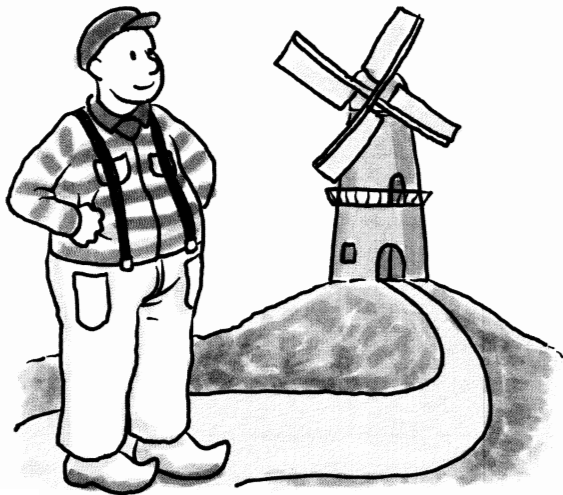

1 De meeste mensen in ons land hebben pas sinds enkele honderden jaren een achternaam. Keizer Napoleon eiste 200 jaar geleden dat iedereen een achternaam moest nemen. Veel van die namen zeggen iets over de woonplaats: *Jan van Tilburg*, of *Frits van Utrecht*. Schrijf eens drie achternamen op die afstammen van een woonplaats. Je kunt een telefoonboek gebruiken.

Eigen invulling, bijvoorbeeld:

Teun van Groningen - Jan van Vlissingen -

Eric Blokzijl - Arie van Kampen

2 Ook kun je vaak zien welk beroep iemand vroeger had.

Bijvoorbeeld *Ted Molenaar* en *Jan Advocaat*. Zoek of bedenk drie namen die afstammen van het beroep.

Eigen invulling, bijvoorbeeld:

Kees Slagter - Jan de Boer -

Piet Brouwer - Arend Kuiper

- 3** Jansen betekent eigenlijk *Jans-zoon*.
Zoek nog drie namen die afstammen van
de voornaam van de vader.

Eigen invulling, bijvoorbeeld
Pietersen - Evertz - Fransen -
Geerts - Harms - Hendriks

- 4** Ook vind je soms grappige namen in
het telefoonboek, zoals *Naaktgeboren* of
Springintveld. Zoek in het telefoonboek
een paar namen die je grappig vindt.

Eigen invulling, bijvoorbeeld:
Kees de Bok - Bram Peper - Erik
Dwars- Geert Schokkenbroek -
Evert Smallenbroek - Toon Kind

- 5** Hieronder zie je achternamen. Geef ze een kleurtje.

rood - namen die komen van een plaats.

geel - namen die komen van een beroep.

blauw - namen die komen van de voornaam van de vader.

oranje - namen die komen van een bijnaam.

Van Mierlo

Sterkenboer

de Visscher

van den Dove

den Brabander

Pietersen

de Stier

van de Ven

Molenaers

Schoenmaekers

de Hakkelaar

Goossen

Stenssen

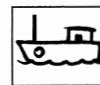
Plattegronden en kaarten hebben hun eigen taal. Een groene kleur betekent meestal gras of bomen. Een blauwe kleur is de zee, een meer of een rivier. Wat de kleuren en tekens betekenen staat apart in de legenda.

1 Wat betekent de legenda? Schrijf dat er maar bij. Kies uit:

kasteel - manege - haven - vulkaan - speeltuin -
camping - vuurtoren - kerk - zwembad

vuurtoren.....

haven.....

manege.....

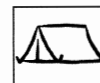
zwembad.....

vulkaan.....

speeltuin.....

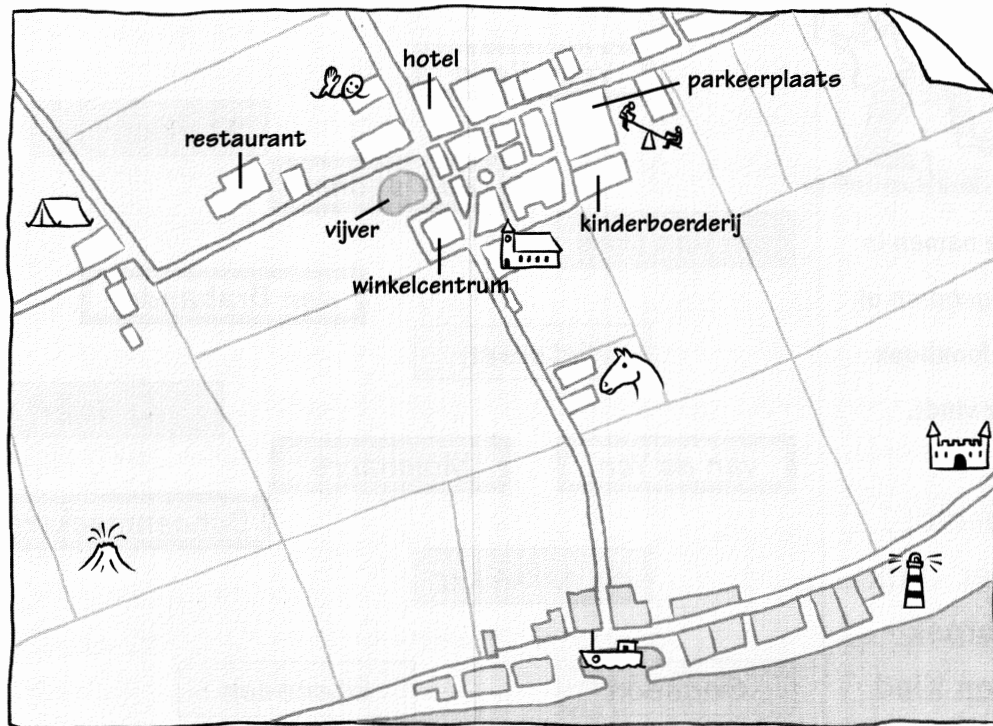
camping.....

kasteel.....

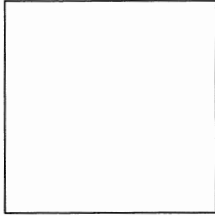

kerk.....

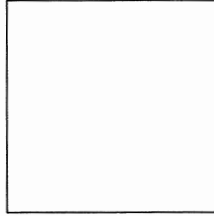

Naam

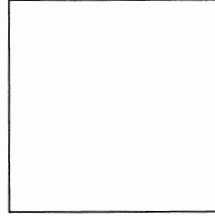
2 Op de kaart staan nog woorden. Maak daarvoor een paar mooie legenda- tekeningetjes.

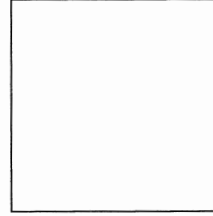
hotel

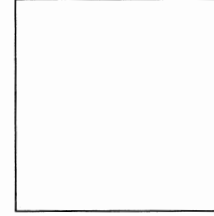
parkeerplaats

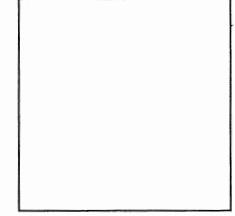
kinderboerderij

restaurant

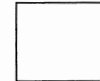
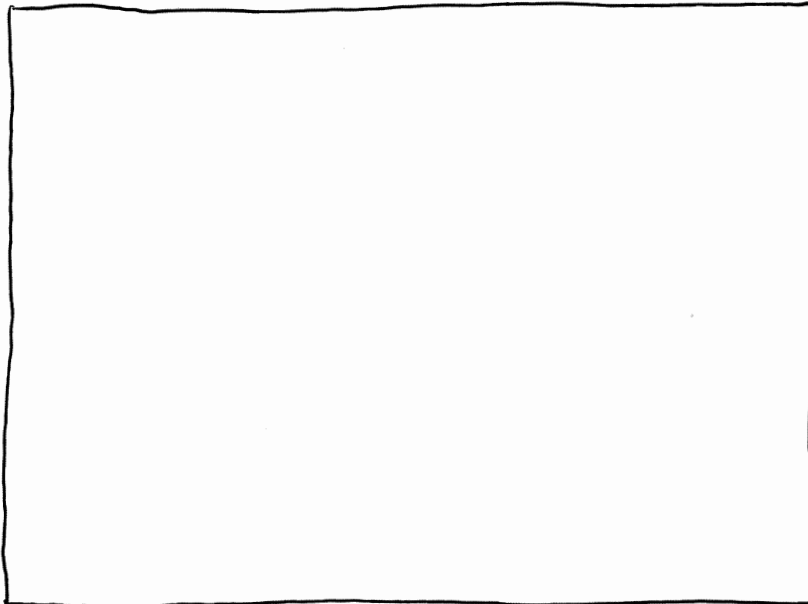

winkelcentrum

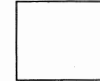

vijver

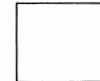
3 Maak je eigen kaart. Bijvoorbeeld van je eigen kamer. Of van de school. Maak er een duidelijke legenda bij.

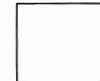
Eigen invulling

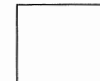
.....

.....

.....

.....

Ook bij sport en spel gebruik je taal. En bij spelletjes zeker!

1 Weet je wat een tongbreker is? Nee?

Zeg maar eens tien keer achter elkaar:

De kat krabt de krullen van de trap.

Dat is dus een tongbreker! En dit ook:

Lientje leerde lotje lopen,

langs de lange Lindenlaan.

Je ziet: bijna elk woord begint met dezelfde letter. Bedenk nu zelf een tongbreker.

Zeg hem eerst een paar keer hardop voor jezelf. Klinkt hij lastig? Laat hem dan lezen en opzeggen door een klasgenoot.

Eigen invulling. Bijvoorbeeld:

Krijn Kraak haat

krijssende kraaien.

Listige Leendert

luistert naar lage listen.

2 Over welke sporten gaan de zinnen?

Schrijf het goede nummer ervoor.

Kies uit:

- 1 tennis
- 2 boogschieten
- 3 zeilen
- 4 wielrennen
- 5 voetbal
- 6 boksen
- 7 skiën
- 8 zwemmen
- 9 hockey
- 10 turnen

- 5 De keeper trapte de bal ver weg.
- 9 De bal kwam van de stick tegen de voet.
- 2 Dat schot was midden in de roos.
- 8 Zij is kampioen op het onderdeel rugslag.
- 4 De renner demarreerde op de helling en won de koers.
- 1 Zij maakte een netfout en mocht opnieuw opslaan.
- 10 Ze maakte een salto achterwaarts op de balk.
- 7 Hij slalomt van de helling.
- 3 De tegenstander nam hem de wind uit de zeilen.
- 6 Hij ging in de derde ronde knock-out.

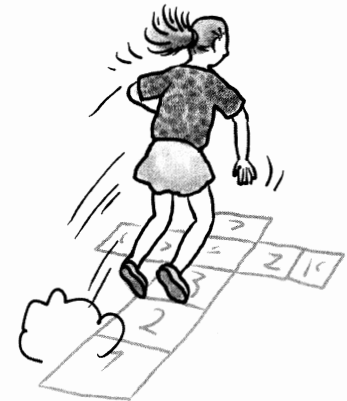
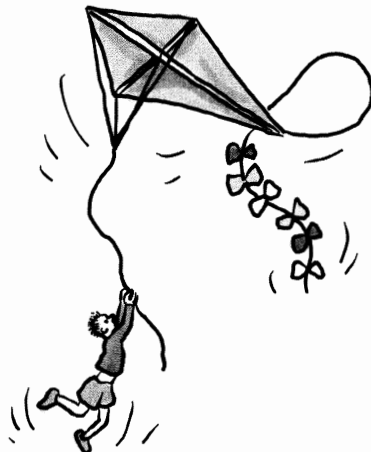
3 In dit letterblok staan 16 namen van spelletjes of wat met spelen heeft te maken. Als je alles hebt gevonden, houd je letters over, die samen een woord vormen. Dat woord hoort bij alle spelletjes.

- 1 schaken
- 2 winnaar
- 3 halma
- 4 tikkertje
- 5 pion
- 6 puzzelen
- 7 kwartet
- 8 spelbord
- 9 dambord

- 10 damstenen
- 11 schaakstukken
- 12 darts
- 13 knikkeren
- 14 hinkelen
- 15 ganzenbord
- 16 vliegeren

s	w	i	n	n	a	a	r	h	a	l	m	a
c	d	a	r	t	s	p	e	l	b	o	r	d
h	s	p	e	d	a	m	b	o	r	d	k	a
a	l	p	u	z	z	e	l	e	n	r	w	m
k	e	v	l	i	e	g	e	r	e	n	a	s
e	g	a	n	z	e	n	b	o	r	d	r	t
n	g	e	h	i	n	k	e	l	e	n	t	e
s	c	h	a	a	k	s	t	u	k	k	e	n
k	n	i	k	k	e	r	e	n	l	s	t	e
t	i	k	k	e	r	t	j	e	p	i	o	n

Bij alle spelen horen

s	p	e	l	r	e	g	e	l	s
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Taal is soms heel ernstig. Bij verdriet en ziekte bijvoorbeeld. Maar met taal kun je ook heel grappige dingen doen.

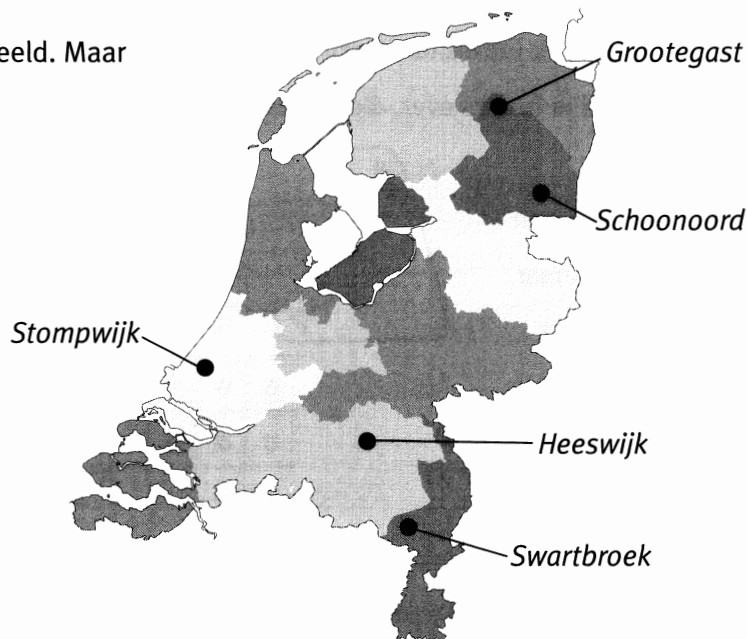
1 Engelen is een plaats. Hij ligt vlak bij Den Bosch.

Maar als je zegt 'Dat meisje komt uit Engelen'

bedoel je dat het een schatje is!

Op het kaartje zie je vijf plaatsnamen.

Bedenk bij iedere plaats hoe je die naam grappig kunt gebruiken. En schrijf dat maar op.

Eigen invulling

2 Je kunt woorden langer maken. Bijvoorbeeld:

melk - melkfles - melkflesdop - melkflesdopreparatie - melkflesdopreparatiefabriek.

Zo'n fabriek bestaat niet, maar zou kunnen bestaan.

Bedenk er twee met de woorden hieronder.

En verzin er dan nog eentje.

sleutel - sport - houder - drager - dames - reparatie - bagage - fiets - winkel - hanger - werkplaats

Eigen invulling. Bijvoorbeeld:

damessportfietsbagagedragerwinkel

sleutelhangerhouderreparatiewerkplaats

damessportsleutelhouderrepatiewerkplaats

.....

.....

.....

3 Lees goed:

vanda aghe bik lek kerge geten.

Inderdaad, er staat:

Vandaag heb ik lekker gegeten.

Schrijf hieronder een briefje aan een klasgenootje. Breek de woorden telkens af op een rare plek. Laat je klasgenoot eronder schrijven wat je hebt geschreven. En vraag of hij ook zo'n bijzonder briefje voor jou wil schrijven! Schrijf dat dan maar goed.

Eigen invulling

.....

.....

.....

.....

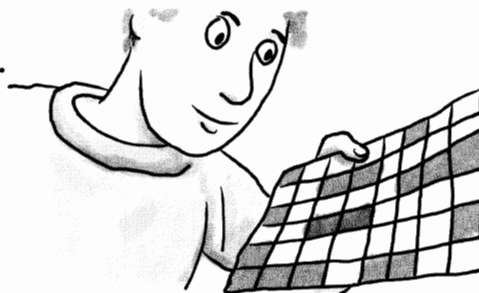
.....

.....

1 Vul de kruiswoordpuzzel maar in.

van links naar rechts →

- 1 Je moet door de zure ... heen bijten.
- 4 Ik lees een spannend ...
- 6 Een ander woord voor snel.
- 7 Dit zeg je als je iets vies vindt.
- 8 Dit dier heeft een pluimstaart.
- 10 De maan draait rond de ...
- 12 Vandaag eet ik, gisteren ... ik.
- 13 Hier kun je op lopen.
- 14 ... regen komt zonneschijn.
- 16 Niet uit, maar ...
- 17 Jij hebt jouw bal, u hebt ... bal.
- 18 Frankrijk is een groot ...
- 21 Jongens ... meisjes.
- 22 Andere naam voor papegaai.
- 25 Een vrouw in een klooster.
- 26 Een meisjesnaam.

1	a	p	2	p	e	3	l		4	b	o	e	5	k
	a			e		u			e					l
6	r	a	p			k			t		7	b	a	
	d		8	e	9	e	k	h	o	o	r	n		
10	a	11	a	r	d	e			n		12	a	t	
13	p	a	d			14	n	15	a		16	i	n	
	p			17	u	w		18	l	19	a	n	d	
	e			u		20	p			n		21	e	n
22	l	23	o	r	24	r	e		15	n	o	n		
		s			26	a	n	n	a					

↓ van boven naar beneden

- 1 Groeit in de grond, kun je eten.
- 2 Als iets heel erg duur is, is het ...
- 3 Een ander woord voor slagen.
- 4 Een flat wordt gemaakt met platen van ...
- 5 De verkoopster zei: 'De ... is koning'.
- 7 Aan een kaars kun je je vingers ...
- 9 De afkorting van en *dergelijke*.
- 11 De dokter zei: 'Zeg eens ...'
- 15 Heb jij je taak ... af?
- 16 Ik heb zin ... een peer.
- 19 Als je deze meisjesnaam omdraait, staat die er nog.
- 20 Hier schrijf je mee.
- 23 Een bijzondere stier.
- 24 Daar hangt een zeil aan.

2 Welk woord staat er in de vakjes?

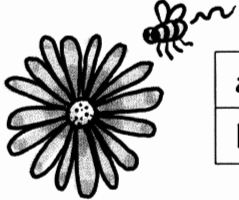
De eerste en laatste letter staan ingevuld.

z	p	l	z
n	e	u	e

p u z z e l e n

a	t	b	c
h	a	n	a

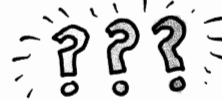
a c h t b a a n

r	b	n	f
e	k	o	i

b i j e n k o r f

f	n	i	g
a	m	o	l

f l a m i n g o

a	w	r	s
n	n	e	i

w i n n a r e s

k	a	n	e
i	v	a	t

v a k a n t i e

4 Maak zoveel mogelijk woorden

uit de letters van dit woord.

k l e u r d o o s

Eigen invulling. Bijvoorbeeld:

roos kroos lor

deur door lek

lus deuk sok

oor dus os

reuk dol keus

sleur dor loods

klos dek rok

kloek los reuk

doos lok leuk

Hoeveel woorden heb je?

Laat een klasgenoot hetzelfde doen.

Wie heeft er de meeste woorden?

.....

We tellen heel wat af! Maar dat hoeft echt niet vervelend te zijn.
Kijk maar.

1 In elke zin zit een teltaalwoord verstopt, denk maar aan:
Ad riep hem (drie). Onderstreep die teltaalwoorden en schrijf ze voor de zinnen.

.....zes Als ze steeds komen, vinden ze het vast gezellig.
.....twee Dat weet ik niet zo precies, hoor!
.....acht Op die weg rijdt altijd veel vrachtverkeer.
.....tien Dit jaar gaan we in de vakantie naar Tjechië.
.....drie Alle mensen in het land riepen: Leve de koning!
.....zeven De schilder heeft onze vensters geschuurd.
.....een Heeft die dan geen andere klussen om handen?

2 Telwoorden hebben ook vaak een bijbetekenis. Kleur het goede getal en de letter.

1 Het getal dat ongeluk brengt.

7	11	13
r	d	g

3	7	11
e	l	u

2 Het getal van de goden.

2	11	13
g	l	v

3 Het getal van de gekken.

7	3	4
u	e	t

4 Het getal van volmaaktheid.

7	11	13
k	n	s

5 Het getal dat geluk brengt.

Zet de gekleurde letters in de balk.

Geloof jij dit?

Scherven brengen ¹g ²e ³l ⁴u ⁵k

3 Bij tellen horen tijden, maten en plaatsen. Welke?

graden - jaar - maat - vak - uur - lijn - week - perron - nummer

Ik heb maat 38 van schoenen.

Ga je met de bus? Dan moet je nummer 10 hebben.

Ik heb een kaartje voor lijn 4 gekocht.

Ik heb op de thermometer gekeken, het is 24 graden nu.

De schoolreis is in week 34 van dit jaar.

De trein vertrekt vanaf perron 2 vandaag.

Onze hond is al 10 jaar oud.

We hebben afgesproken elkaar om 9 uur te zien.

4 Vertaal de woorden uit deze Romeinse cijfertaal.

Rik IVt zijn verjaardag. viert

Ron is verllltig. verdrietig

Hana verwVIII jou verwacht

Ik ben tegen III III thuis. drieën

Ravi zVIII ekenfilms. zag tekenfilms

5 Maak van deze teltaalwoorden maar cijferwoorden. Teken die woorden op een bijzondere manier.

Ron en Rik zijn een tweeling.

Ron heeft een driewieler.

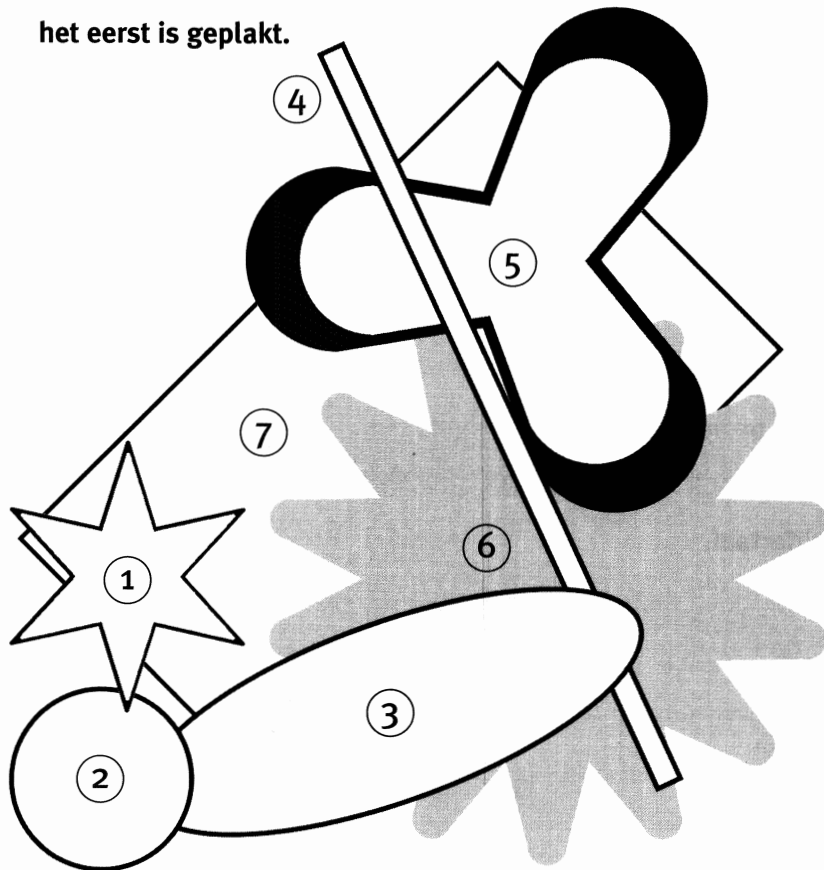
Rik heeft een tweedehands fietsje.

Daar mogen zij niet mee op de vierbaansweg.

Maar daarover verdrietig? Nooit!

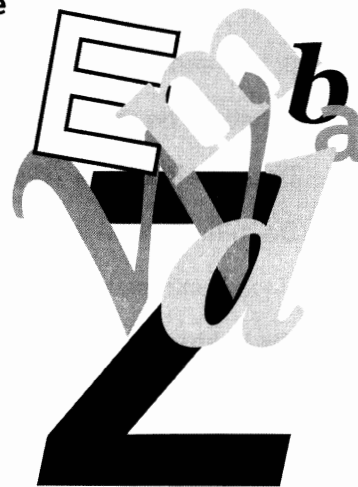
Heb je wel eens gehoord van de *looimaand* of *sprokkelmaand*? Na het maken van deze taak weet je daar alles van.

1 Hier zie je een plakwerkje. Zet een 1 in de vorm die het laatst geplakt is. Nummer verder. De 7 komt dus in de vorm die het eerst is geplakt.

2 Je ziet hier 7 letters. Schrijf ze onder de tekening in de goede volgorde. Begin met de letter die het laatst is geschreven.

Eindig met de
eerst
geschreven
letter.

d	a	b	m	e	w	z
---	---	---	---	---	---	---

Foutje! Er is iets fout gegaan met plakken!
Kijk maar welk woord er staat als je van
rechts naar links leest.

z	w	e	m	b	a	d
---	---	---	---	---	---	---

3 Vroeger gebruikten de mensen andere namen voor de maanden. Vul de naam in achter de goede maand. Kies uit:

*oogstmaand - looimaand - grasmaand - schrikkelmaand -
hooimaand - herfstmaand - wintermaand - lentemaand -
wijnmaand - slachtmaand - bloeimaand - zomermaand*

januari	looimaand	juli	hooimaand
februari	schrikkelmaand	augustus	oogstmaand
maart	lentemaand	september	herfstmaand
april	grasmaand	oktober	wijnmaand
mei	bloeimaand	november	slachtmaand
juni	zomermaand	december	wintermaand

Zoek op in je woordenboek of op Internet wat 'looien' betekent.
looien - het behandelen van een dierenhuid,
waardoor je leer krijgt.

En waarom heet februari ook wel schrikkelmaand?
In februari komt er in een schrikkeljaar een extra
dag bij: 29 februari.

4 Vul de goede tijdwoorden in.

De woorden staan van korte naar lange duur.

In plaats van een 'tel' zeggen we ook wel
een seconde

60 daarvan samen noemen we een
minuut

en 60 van die weer een uur

24 daarvan samen noemen we een dag

en 7 van die gaan in een week

het jaar verdelen we in 12
maanden

en drie van die samen noemen we
een kwartaal

4 daarvan gaan er in een jaar

100 jaren gaan in een eeuw

en 1000 in een millennium

De nieuwe tv-kookpresentator Smör heeft drie gouden regels voor elk recept.

- 1 Het recept moet duidelijk zijn.
- 2 Het recept moet iets lekkers opleveren.
- 3 Het recept moet een mooie naam hebben.

Als je je aan die drie gouden regels houdt, dan komt het goed met je kooktaal!

1 Een recept moet duidelijk zijn. **Schrijf het recept kort en krachtig op in vijf heldere zinnen.**

Dag dames en heren. Ik wil graag het recept gaan uitleggen om een heerlijke biefstuk te maken, een biefstuk zoals u die nog nooit geproefd hebt. Bent u er klaar voor? Daar gaat ie dan. Eerst neemt u de pannen uit de kast en zoekt daar de koekenpan uit. De andere pannen zet u weer terug. De biefstuk bestrooit u met verschillende kruiden naar keuze, maar vergeet peper en zout niet. U neemt dan de olijfolie uit de koelkast en giet daar een scheutje van in de koekenpan. Als de olie heet is, legt u het vlees in de pan en laat het 2 minuten aan elke kant bruin worden. Vergeet niet om het vuur hoog te zetten. Geniet daarna van de heerlijk biefstuk.

Bijvoorbeeld:

- 1 **Neem een koekenpan.**
- 2 **Bestrooi de biefstuk met zout, peper en verdere kruiden naar smaak.**
- 3 **Verhit een scheutje olijfolie tot het heet is in de koekenpan.**
- 4 **Laat de biefstuk aan beide zijden 2 minuten bruin worden.**
- 5 **Eet smakelijk!**

2 Een recept moet iets lekkers opleveren. Schrijf het volgende recept helder en kort. Bedenk een recept met de ingrediënten:

*2 geprakte padden - 2 muggentanden - 1 ons vliegenpoten -
2 brokjes schimmelteenkaas - 5 drakenvlammetjes -
1 liter paardenzweet*

Eigen invulling

Mijn recept heet: Het heksenpotje

- 1 Neem een grote oude pan.
- 2 Roer de vliegenpoten goed door de geprakte padden.
- 3 Zet het paardenzweet op een lage pit.
- 4 Roer de paddenpasta met vliegenpoten goed door het hete paardenzweet.
- 5 Voeg al roerend de schimmelteenkaas toe.
- 6 Laat het geheel een half uur sudderen.
- 7 Verdeel dit heerlijke stoofpotje in twee porties met elk een muggentand.
- 8 Dien deze feestelijke maaltijd op met op elke portie vijf halve drakenvlammetjes.

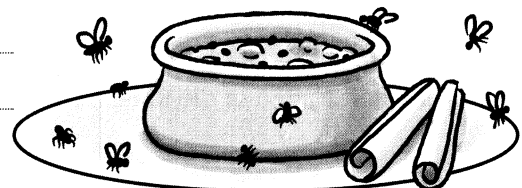
3 Een recept moet een mooie naam hebben. Bijvoorbeeld broodje gezond, patatje oorlog of patatje stoof. Heb je al een naam voor het recept dat je net beschreef? Zet het erboven! Bedenk namen voor drie geheel nieuwe snackhapjes en schrijf erachter wat je dan te eten krijgt.

1 Eigen invulling

.....

2
.....

3
.....

Het valt niet altijd mee om woorden goed te schrijven. Doe er wat aan en schrijf de woorden goed.

Dat is nog leuk ook!

1 Hieronder staan drie versjes. In elke zin staat een woord fout gespeld. Onderstreep dat woord. Schrijf het goed achter de zin.

Tijgers zijn niet bang voor klijne mensen,
die hun huit als vloertapijt wensen.

Maar toen de koningstijger de jaager zag, zei hij:

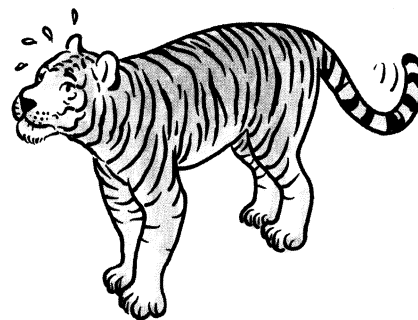
‘Wij als tijger zijn er gloeient bij!’

kleine

huid

jager

gloeierend

De potvis lachte trots zijn tanden blood

voor de cameramensen in de ruberboot.

Maar toen ieder zijn kiek geschoten bat

sloeg hij caamera, mens en rubberboot plat

bloot

rubberboot

had

camera

Een dolfijn zwom toevalig langs een zinkend schip.

‘We gaan naar de haaien!’ hoorde hij matrosen gillen.

En behulbzaam riep hij: ‘Da’s een hele trip.

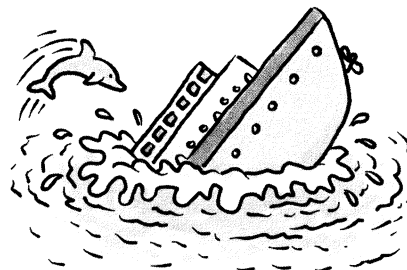
Ik zou eerst fragen of die jullie bezoek wel willen!’

toevallig

matrosen

behulpzaam

vragen

- 2** Dolf heeft een briefje geschreven aan zijn vriend Gerrit. Er staan wel wat foutjes in. Schrijf het briefje maar foutloos.

Halo gerit,

ik srijf jauw een briefie om nie
tu furgete da je morgu un
bootsgap moet halu. Mun
moedr hep mijn gefraagt om
un kluiv vor de hont te haale
en sangsaat voor de knarie.
Mar ik ken nie. Jei hoob ik
wel. Ik ken moeiluk dinge
onthouwen. Mar srijfe gaat
feel betur. Darom! Tot morgu!

Doluf

Hallo Gerrit,

Ik schrijf jou een briefje om niet te vergeten dat je
morgen een boodschap moet halen. Mijn moeder
heeft mij gevraagd om een kluif voor de hond te
halen en zangzaad voor de kanarie. Maar ik kan
niet. Jij hoop ik wel. Ik kan moeilijk dingen
onthouden. Maar schrijven gaat veel beter.
Daarom! Tot morgen!

Dolf

Elke dag lees, zie en hoor je reclame. Kinderen bestaan niet meer. Het zijn nu kleine consumenten. Of is dat wat overdreven? Nou, dat overdrijven hoort echt bij reclame.

1 Voor welk product wordt er hier reclame gemaakt? Zet het

goede nummer voor de zin. Kies uit:

- 1 vlees
- 2 batterijen
- 3 auto
- 4 frisdrank
- 5 shampoo
- 6 groente
- 7 schoonmaakmiddel
- 8 toiletpapier

- ⑧ Superzacht en ijzersterk.
1000 vel op een rol!
- ② Ze gaan twee keer zo
lang mee als gewone.
- ④ Anderhalve liter tintelend fris.
- ⑤ Elke dag te gebruiken voor
een goede haarverzorging.
- ⑥ Vers van het veld, vol vitaminen.
- ① Voor op de barbecue: 3 halen,
twee betalen!
- ⑦ De hele keuken blinkt als een spiegel
- ③ Binnen 10 seconden op 100 km/uur!

2 Maak de reclamerijmpjes af.

Bijvoorbeeld

*Bij Slimme Adje
koop je het beste patatje*

Bijvoorbeeld

.....
Neem toch rijles
.....
bij Rob de Nie
.....
Dan geeft uw rijles u veel energie

NIEUW!
**Nieuw is
vernieuwd!**
**Mega Nieuw
nu nog beter!**

Bijvoorbeeld

.....
Koop bij Kobus
.....
uw patat en uw ijs.
.....
Zo smaakt het nergens,
alleen in het paleis.
.....

Koop al uw broeken bij Karel van Loo

dan krijgt u uw hemden cadeau.

*Wilt u ook sokken of een hoed,
bij Karel van Loo slaagt u zeker goed.*

Voor de mooiste bananen
ga je naar *Ellen van Vliet*

Duurdere vind je overal,
lekkerder niet!

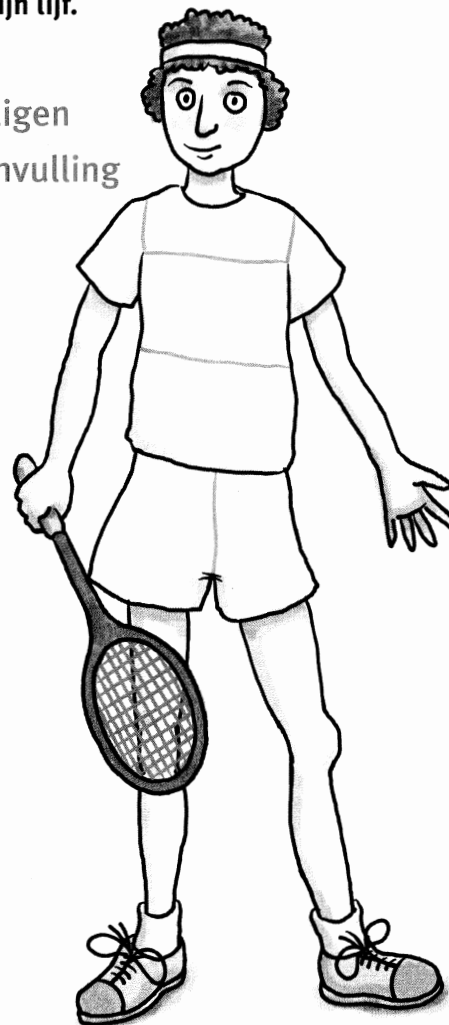
Wilt u er met vakantie
eens heel lekker uit?

Kom op onze camping, dan geniet u voluit!

Vaar mee met 'De Karper',
onze prachtige *schuit*

- 3** Vul de tennisspeler met reclame. Teken en schrijf in de lege lege reclamevakken op zijn lijf.

Eigen
invulling

Met tekeningen en taal kun je leuke dingen doen. Laat maar eens zien of je de puzzels kunt oplossen.

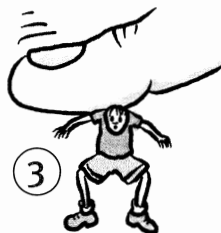
1 Schrijf het getal van de goede betekenis in de tekening. Doe dat ook bij de zinnestjes eronder.

7

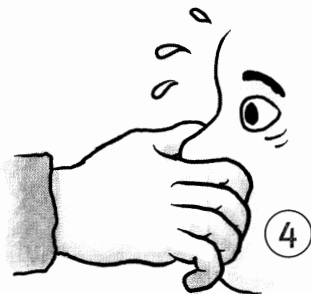
8

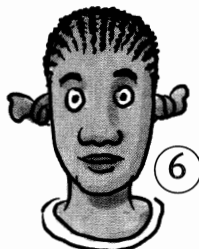
3

1

4

6

2

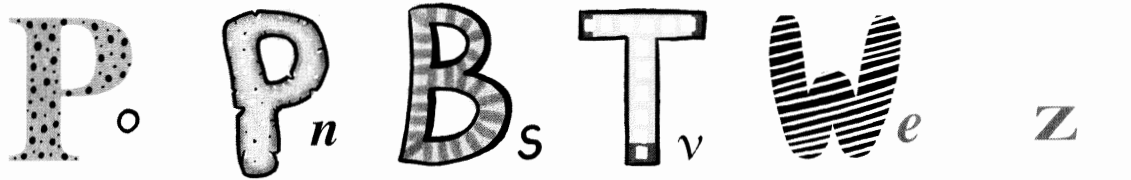
5

- 1 Hij is een echte hartendief.
- 2 Hij heeft billenkoek verdiend.
- 3 Je moet hem goed onder de duim houden.
- 4 Je hebt haar goed bij de neus genomen.
- 5 Dat gescheld hangt me de keel uit!
- 6 Knoop dat nou maar goed in je oren.
- 7 Kan ik je onder vier ogen spreken?
- 8 Hij sprong uit zijn vel toen hij dat hoorde.
- 4 Voor de gek houden.
- 7 Vertrouwelijk praten.
- 6 Onthoud dat goed.
- 5 Ik heb er schoon genoeg van.
- 8 Hij werd heel kwaad.
- 2 Hij verdient een pak slaag.
- 3 Je moet hem kort houden.
- 1 Iedereen vindt hem lief.

- 2** Weet je wat hier staat: ik heb een **b** honger. De **b** is wel erg klein. Het is een **b-tje**, ofwel: een **beetje**. Dus staat er: Ik heb een beetje honger! Schrijf op de lijn wat het betekent.

zootje maatje bootje Kaatje sleetje! tie

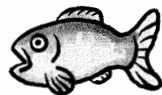

pootje pennetje besje tv-tje wc-je zetje

- 3** Los de volgende rebus op.

De

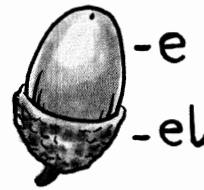
vis

m = P:

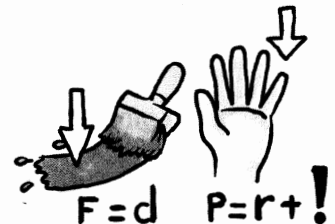

-SC

-e

-el

F=d

P=r+!

help,

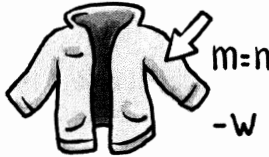
ik

verdrink!

P = et

Schiet

m=n

-w

nou

-m

op

V+

voordat

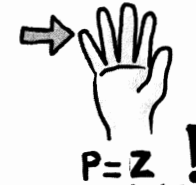
K=d

-sp

n=K

ik

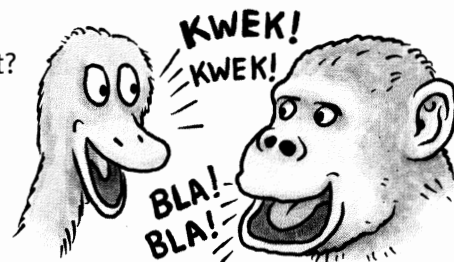
P=Z!

zink!

Doe je wel eens poeslief? Zit er in je groep iemand die soms hondsbrutaal doet?

Dan gebruik je woorden die bij dieren horen.

Diertaal dus.

1 Wat betekenen de uitdrukkingen? Zet de letter in het rondje van de goede betekenis en dan in het letterblok.

<i>o</i> Hij staat voor aap.	☐ S Erg overdrijven.
<i>v</i> De aap kwam uit de mouw.	☐ P Wees niet bang voor iemand met een grote mond.
<i>e</i> De draak met iemand steken.	☐ O Hij staat voor gek.
<i>s</i> Daar kraait geen haan naar.	☐ T Zelfs de beste maakt wel eens een foutje.
<i>o</i> Als het kalf verdronken is,
dempt men de put.	☐ V Zijn bedoeling werd duidelijk.
<i>g</i> De kat uit de boom kijken.	☐ O Men neemt pas maatregelen als het te laat is.
<i>l</i> Hij is er als de kippen bij.	☐ G Afwachten.
<i>s</i> Hij maakt van een mug een olifant.	☐ E Iemand voor de gek houden.
<i>t</i> Het beste paard struikelt wel eens.	☐ L Hij is er vlug bij.
<i>p</i> Blaffende honden bijten niet.	☐ S Daar zal nooit iemand iets van te weten komen.

Zet de letters van boven naar beneden in het letterblok.

Hoe noem je mensen

die veel spotten?

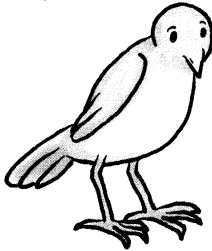
s	p	o	t	v	o	g	e	l	s
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

2 Zoek de diernamen in de puzzel en streep ze door. De woorden staan van links naar rechts, van boven naar beneden, van beneden naar boven en schuin omlaag. Schrijf de letters die overblijven in het letterblok.

kanarie

koe

giraf

merel

mol

aap

kat

vlo

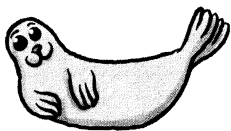
tijger

bij

gans

zeehond

eekhoorn

egel

poes

eland

ezel

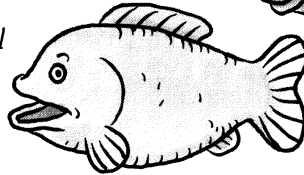
mus

spin

vis

hond

zebra

stier

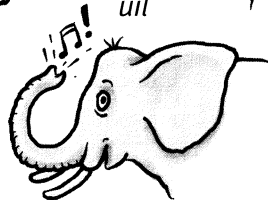
uil

hert

walrus

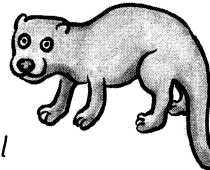
olifant

nerts

mot

struisvogel

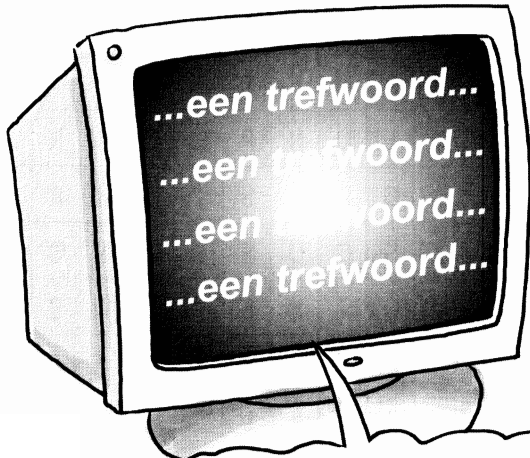

K	A	N	A	R	I	E	K	A	T	O
O	A	E	Z	E	L	L	W	B	I	L
E	P	E	O	L	V	A	M	U	S	I
S	G	I	R	A	F	N	M	R	E	F
W	T	E	G	E	L	D	H	O	L	A
N	A	R	N	E	R	T	S	E	L	N
D	R	L	U	N	P	O	E	S	R	T
N	A	O	R	I	S	T	I	E	R	T
V	I	S	O	U	S	H	O	N	D	T
A	M	O	T	H	S	V	U	U	R	G
R	S	P	I	N	K	F	O	F	O	A
B	M	E	R	E	L	E	U	G	N	N
E	T	I	J	G	E	R	D	E	S	S
Z	E	E	H	O	N	D	U	I	L	L

Wie komt er op voor de dieren? Het

w e r e l d n a t u u r f o n d s

Met een computer kun je op internet via zoekmachines heel snel dingen opzoeken. Maar je moet wel weten hoe je dat moet aanpakken. Eerst moet je weten onder welk trefwoord je moet gaan zoeken. Een trefwoord is het belangrijkste woord in een zinnetje. Bijvoorbeeld: Wat moet je doen bij *hoofdpijn*?

Kijk eens op het internet bij een echte zoekmachine.

Bijvoorbeeld www.google.nl

Type een trefwoord in.

1 Onderstreep de trefwoorden in de zinnetjes hieronder. Soms zit er meer dan één trefwoord in een zin. Streep die trefwoorden door in het puzzelblok.

Welke kleur kan een roos hebben?

Kan een giraf ook gras eten?

Hoeveel planeten draaien er om de zon?

Hoe kan een rups veranderen in een vlinder?

Waarvan wordt zijde gemaakt?

Zijn alle prijzen in Europa gestegen door de euro?

z	o	n	s	g	r	a	s	e	j	e	u	r	o	r	u	p	s
t	e	r	o	s	e	u	r	o	p	a	l	p	l	a	n	e	
t	e	n	p	r	i	j	z	e	n	l	e	z	i	j	d	e	k
t	e	u	r	p	g	i	r	a	f	s	v	l	i	n	d	e	r

2 Schrijf de overgebleven letters in het letterblok. Die vormen samen een woord als je van achteren naar voren leest.

Wat voor leuks kun je nog meer doen op een computer?

s	p	e	l	l	e	t	j	e	s
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

3 De zoekmachine zoekt je trefwoord op internet. Dan krijg je meestal een paar stukjes tekst waarin dat woord voorkomt. Waar moet je gaan zoeken? Kleur het rondje voor die zin.

Je zoekt een tekst met een antwoord op de vraag: Wat moet je doen tegen *hoofdpijn*?

- ☐ ... de man had *hoofdpijn* van het nadenken ...
☒ ... verkoopt de volgende poeders tegen *hoofdpijn*: ...
☐ ... de bok krijgt geen *hoofdpijn* van het botsen ...

Je zoekt een tekst met antwoord op de vraag: Hoeveel jongen krijgt een *konijn*?

- ☐ ... zijn *konijnen* afgebeeld over de hele lengte van het blad ...
☐ ... en dat was echt bij de *konijnen* af ...
☒ ... *konijnen* bouwen een nest op een droge plaats ...

Je zoekt een tekst met antwoord op de vraag: Wie is de uitvinder van de *tv*?

- ☒ ... de *tv* was een ingewikkelde uitvinding ...
☐ ... komt vanavond op *tv* ...
☐ ... heeft dat op *tv* laten zien ...

4 Welke trefwoorden kies je? Schrijf dat maar op.

Hoe heette de eerste mens die in 1969 op de maan landde?

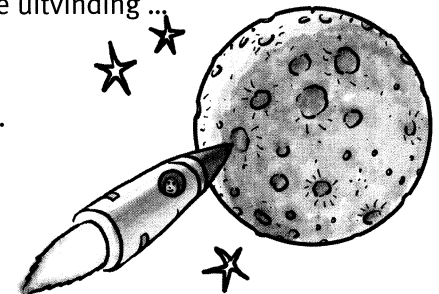
Waar is Willem van Oranje begraven?

Waar laat Puma zijn voetbalschoenen maken?

Maan, 1969

Willem van Oranje, begraven

Puma, productie

Als er een huis wordt gebouwd, is het altijd spannend om een tijdje te staan kijken. Je ziet allerlei mannen in de weer. En soms is er ook een vrouw bij. Ze roepen wat tegen elkaar. Maar je kan het niet verstaan of je begrijpt het niet. Want die mensen hebben een eigen taaltje: bouwtaal.

1 Waar hebben ze het over. Zet een rondje om de letter voor het goede antwoord.

Het hele huis staat ervan te trillen.

Kunnen ze die pilaren niet gewoon ingraven?

- a hijskraan ☒ b heismachine c vrachtwagen

Welke moet je hebben?

Geef mij de opvouwbare maar.

- a plank b spijker ☒ c duimstok

Moet die pallet met planken bovenop de andere?

Ja, tillen maar!

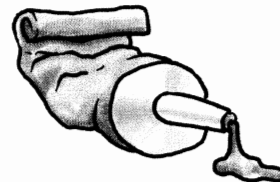
- ☒ a heftruck b kruitwagen c lift

Verdorie, al weer leeg!

Hier heb je een nieuwe tube.

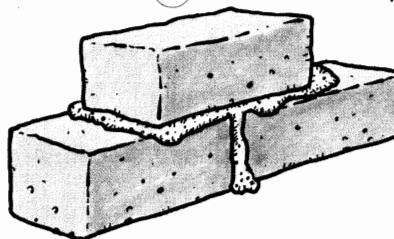
- ☒ a lijm b cement c batterij

Ik ben klaar.

Dan haal ik hem naar beneden.

- ☒ a lift b plank c steiger

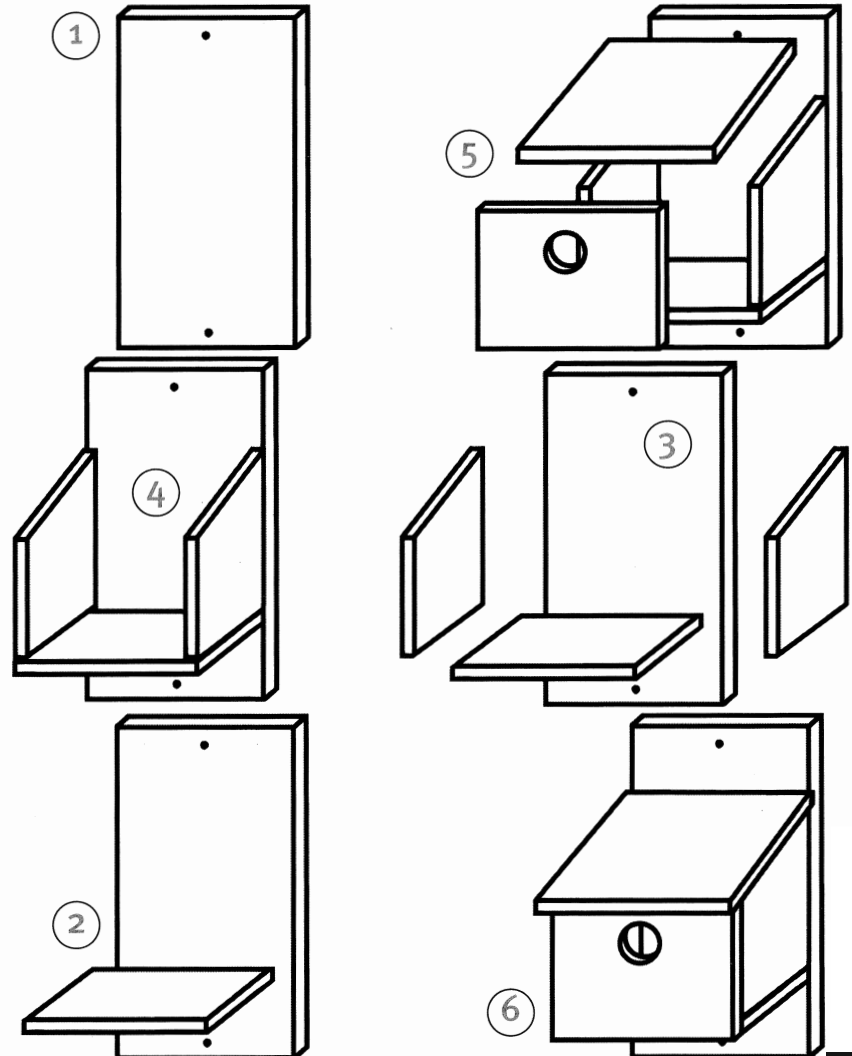

2 Wat betekenen de uitdrukkingen?
Zet de letter voor de goede betekenis.

- g Dat is niet in de haak.
- z Waar gehakt wordt, vallen spaanders.
- a Hij is uit het goede hout gesneden.
- e De plank misslaan.
- r De spijker op de kop slaan.
- a Spijkers met koppen slaan.
- k Spijkers op laag water zoeken.
- t Aan de weg timmeren.

- (t) Iedereen laten zien wat je doet.
- (r) Precies zeggen waar het over gaat.
- (e) Je vergissen.
- (k) Overal problemen in zien.
- (z) Wie werkt, maakt fouten.
- (a) Hij heeft een goed karakter.
- (a) Doortastend optreden.
- (g) Dat is niet in orde.

3 Zet bij de tekening in welke volgorde je dit vogelhuisje in elkaar moet zetten. Nummer de tekeningen dus.

Bij slottaal kun je denken aan de taal die op een kasteel, een slot, wordt gesproken. Of aan taal, die te maken heeft met een deurslot. Maar nu gaat het om een of ander slot: de laatste taak van Taalmeesters 4.

En dus: slottaal.

1 Het woordje *dood* gebruiken wij

vaak, bijvoorbeeld in *doodmoe*!

In elk rijtje staat één woord waarvoor je het woord *dood(s)*- niet kunt plaatsen.

Kleur dat. Schrijf de letters die voor die woorden staan van achteren naar voren in het letterblok.

- 1 (r) zonde
(d) slecht
(a) kalm
(l) angst

- 4 (d) bang
(z) eng
(p) stil
(o) dom

- 3 (g) moe
(a) op
(k) gewoon
(o) flink

- 2 (f) slim
(w) normaal
(a) bedaard
(b) leuk

- 5 (m) eenvoudig
(s) schrik
(h) koud
(d) ziek

Op een piratenvlag zag je vroeger altijd een

doods

⁵ h	⁴ a	³ o	² f	¹ d
----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

2 Piraten zaaiden vroeger dood en verderf. Wat hoort er net zo bij elkaar als *dood en verderf*?

jong en oud
 dag en nacht
 krom en recht
 water en vuur
 sport en spel

donker en licht
 onder en boven
 weer en wind
 schots en scheef
 hemel en aarde

3 Sommige mensen bedenken een spreuk die ze op hun grafsteen willen hebben als ze zijn overleden. Of ze bedenken een rijmpje en doen alsof dat serieus is. Bijvoorbeeld:

Bedenk ook twee grappige spreuken.

Hoe ver ben je? _____

